

Biuletyn

informacyjny

10/2021

Polski Ład dla polskiej wsi

Silna wieś – silna Polska

Zaliczki płatności 2021 już na kontach rolników

Pomoc w związku z wystąpieniem ASF

w ramach PROW 2014-2020

**Polski handel zagraniczny
artykułami rolno-spożywczymi
trzyma się mocno**

**300 tys. zł na odtworzenie
potencjału gospodarstwa**

**Pieniądze z PROW
na zapobieganie klęskom żywiołowym**

Atrakcyjna oferta gruntów nierolnych

POLSKI ŁAD

dla polskiej wsi

SOLIDARNI ROLNIKAMI

W numerze:

MRiRW

Polski Ład dla polskiej wsi	4
Zaliczki płatności 2021 już na kontach rolników	9
Zmiany w naborach dla przetwórców	10
Nowe rozwiązania dla grup producentów rolnych	11
Zamiana nieruchomości rolnych wchodzących w skład Zasobu WRSP	12
Pomoc w związku z wystąpieniem ASF w ramach PROW 2014-2020	13
Środki przeciwdrobnoustrojowe	15
Polski handel zagraniczny artykułami rolno-spożywczymi trzyma się mocno	19
Działania na rzecz poprawy pozycji rolnika i transparentności w łańcuchu dostaw	24
Wielkopolski ODR laureatem Polskiej Nagrody Inteligentnego Rozwoju	27
Lokalne Partnerstwa ds. Wody	30

ARiMR

Modernizacja gospodarstw jakiej nie było	32
300 tys. zł na odtworzenie potencjału gospodarstwa	33
Pieniądze z PROW na zapobieganie klęskom żywiołowym	35

KOWR

Atrakcyjna oferta gruntów nierolnych	37

KRUS

XVIII Ogólnokrajowy Konkurs Bezpieczne Gospodarstwo Rolne rozstrzygnięty	39

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

HENRYK KOWALCZYK
wiceprezes Rady Ministrów,
minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

Po piętnastu latach wróciłem do resortu rolnictwa. Jesteśmy już jednak w innym miejscu. Od sześciu lat Prawo i Sprawiedliwość realizuje złożone w kampanii wyborczej obietnice. Obejmując urząd ministra rolnictwa i rozwoju wsi zostałem jednocześnie powołany na stanowisko wicepremiera. To znak, że nasza formacja przywiązuje bardzo dużą wagę do spraw związanych z rolnictwem, obszarami wiejskimi i całym otoczeniem pracującym na rzecz tego sektora gospodarki.

Przed nami jest wiele wyzwań. W mojej ocenie najpilniejszymi zadaniami do rozwiązania są trzy kwestie.

Pierwszą, trwającą już kilka lat, jest sprawa afrykańskiego pomoru świń. ASF wpłynął na stan naszej produkcji trzody chlewnej. Dziś staliśmy się importerem wieprzowiny. To zupełne odwrócenie sytuacji. Jednak, aby to zmienić, niezbędne jest współdziałanie wielu resortów. Mam podstawy

do stwierdzenia, że widzę możliwości znaczącego ograniczenia występowania ognisk choroby. Moje doświadczenia wyniesione z pracy w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, poznanie

środowiska braci łowieckiej, powinny przyczynić się do głębszej i lepszej współpracy w zakresie depopulacji dzików. Uważam, że jest to warunek niezbędny, który pozwoli na skuteczne ograniczenie rozszerzania się wirusa w Polsce. W dalszym ciągu musimy pamiętać o bioasekuracji. Depopulacja dzików i ścisła bioasekuracja są kluczowymi w kwestii zahamowania rozszerzania

się wirusa ASF. Dopiero później przyjdzie czas na odbudowę pogłowia trzody chlewnej, abyśmy mogli na nowo stać się eksporterem wieprzowiny, a nie jej importerem.

Kolejnym pilnym zadaniem, chociaż nie jest to bezpośrednio ode mnie zależne, jest problem gwałtownego wzrostu cen nawozów. Tak drastyczny wzrost

kosztów produkcji rolnej nie może pozostać bez wpływu na ceny żywności. Znając jednak nasze realia wiem, że ten wzrost cen żywności nie zrekompensuje rolnikom wzrostu cen nawozów. Złożoność

Zaplanowano ponad 1,4 mld zł na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Utworzona też została nowa rezerwa celowa – Fundusz Gwarancji w Rolnictwie. Wysokość tej rezerwy to 3 mld zł.

kwestii cen nawozów wynika z ich globalnego charakteru. Podstawowym powodem takiej sytuacji jest wzrost cen gazu, który jest niezbędny przy produkcji nawozów. Tej sprawy nie rozwiążemy sami. Musi być ona rozważana i rozwiązywana na poziomie Unii Europejskiej. Premier Mateusz Morawicki sygnalizował już tę sprawę na europejskim forum.

Trzecią, pilną kwestią do rozwiązania jest znany od lat problem dotyczący ubezpieczeń upraw i zwierząt. Wzrost częstotliwości i gwałtowności niekorzystnych zjawisk pogodowych sprawia, że prowadzenie działalności rolniczej staje się coraz mniej przewidywalne. Rolnicy mają problemy z ubezpieczeniem się od różnego rodzaju ryzyk, a te przecież będą występowały. Produkcja rolna jest bardzo uzależniona od warunków pogodowych. Zmiany klimatyczne sprawiają, że to uzależnienie staje się też coraz większe. Rolnicy muszą

mieć pewność, że nie zostaną sami z problemem. Pomoc zawsze uzyskiwali, ale niezbędne jest poczucie pewności, co może dać odpowiednio skonstruowany system ubezpieczeń. Aby spełnił on swoje zadanie, muszą być określone warunki brzegowe. Jeden z nich jest już znany. Mam tutaj na myśli środki budżetowe, jakie rząd Prawa i Sprawiedliwości przeznaczył na ten cel. Zaplanowano ponad 1,4 mld zł na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Utworzona też została nowa rezerwa celowa – Fundusz Gwarancji w Rolnictwie. Jej przeznaczeniem jest w szczególności realizacja pomocy dla podmiotów, które poniosły szkody w gospodarstwach rolnych lub rybackich spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Wysokość tej rezerwy to 3 mld zł. Drugim warunkiem brzegowym powodzenia całej operacji jest powszechność tych ubezpieczeń. Tylko wówczas możliwe będzie skuteczne rekompensowanie poniesionych strat przy jednoczesnym zminimalizowaniu kosztów zakupu polis ubezpieczeniowych, przez co byłyby one dostępne dla wszystkich.

Ponadto bardzo istotna jest kwestia dokończenia prac nad Planem Strategicznym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w nowej perspektywie finansowej 2021–2027. Mamy do dyspozycji rekordową wysokość środków finansowych.

Co ważne i niezwykle istotne, to wykorzystanie środków w ramach Polskiego Ładu z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych na infrastrukturę na obszarach wiejskich i poprawę jakości życia na nich. Dzięki temu środki w ramach PROW, czyli środki pochodzące z mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, będą mogły być w całości przeznaczone bezpośrednio na wsparcie rolników. To jest znacząca zmiana jakościowa

w podejściu do wykorzystania tych funduszy. Tym bardziej ich wydatkowanie musi być starannie zaplanowane i przynieść zamierzone efekty.

Zwracam uwagę, że wiele mechanizmów w nowej Wspólnej Polityce Rolnej będzie polegało na dobrowolności. W tym momencie ogromnego znaczenia na-

biera umiejętne i racjonalne skonstruowanie tzw. ekoschematów.

W moim przekonaniu proponowane zmiany we Wspólnej Polityce Rolnej, a zwłaszcza wynikające z założeń Zielonego

Ładu, mogą być korzystne dla polskich rolników. Wiele obaw pochodzi z niezajomości tych zmian. Mamy korzystniejszy punkt wyjściowy w stosunku do rolników z krajów „starej” Unii Europejskiej. Zużycie środków chemicznych, w tym nawozów, jest znacznie niższe i było niższe, co w konsekwencji oznacza mniejszy poziom degradacji gleb.

Struktura naszych gospodarstw rolnych sprawia, że wiele rozwiązań może być prościej i szybciej wdrażanych. Rodzinne gospodarstwa rolne z reguły są gospodarstwami, w których dominuje zrównoważony sposób prowadzenia produkcji rolnej. Tam częściej mamy do czynienia z równowagą produkcji zwierzęcej i produkcji roślinnej.

Za swoje zadanie uważam takie ostateczne skonstruowanie Planu Strategicznego, aby wszystkie do-

stępne środki finansowe w ramach nowej perspektywy finansowej zostały jak najbardziej efektywnie wydatkowane. Oznacza to

konieczność właściwego dopasowania rozwiązań do osiągania założonych celów przy jednoczesnym maksymalnym zainteresowaniu rolników.

Jestem przekonany, że przy dobrej współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi możemy bardzo efektywnie wykorzystać rekordowe środki, jakie będą dostępne w nowej perspektywie finansowej. Pamiętajmy, że są to nasze wspólne pieniądze. Korzystamy z mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej i realizujemy współfinansowanie zgodnie z zasadami UE. Pamiętajmy też, że cały czas wnosimy również, jak każdy kraj członkowski, obowiązujący nas poziom składki. Tym bardziej musimy dbać o racjonalne i efektywne wykorzystanie tych pieniędzy, dzięki czemu szybciej osiągniemy wzrost konkurencyjności naszego rolnictwa oraz znacząco zbliżymy poziom życia na wsi do poziomu życia w mieście.

Istotna jest kwestia dokończenia prac nad Planem Strategicznym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w nowej perspektywie finansowej 2021–2027. Mamy do dyspozycji rekordową wysokość środków finansowych.

Wiele mechanizmów w nowej Wspólnej Polityce Rolnej będzie polegało na dobrowolności.

Polski Ład dla polskiej wsi

Silna wieś – silna Polska

Wieś i rolnictwo – tu sięgają korzenie naszej tożsamości; z tej tradycji zrodziła się Polska. Kiedy pytamy o to, kim jesteśmy i skąd pochodzimy, to nasze myśli biegną przede wszystkim do wsi.

Obecnie wieś i rolnictwo to nie tylko przeszłość, z której możemy być dumni. To również miejsce życia milionów Polaków, którzy śmiało patrzą w przyszłość. Polska wieś to dowód, że tradycja i nowoczesność nie tylko się nie wykluczają, ale stanowią syntezę tego, co najlepsze: niezachwianej tożsamości i gotowości na wyzwania XXI wieku.

Niestety, w III Rzeczypospolitej zbyt często wieś traktowana była jako zbędny balast. Trzeba nieustannie przypominać i podkreślać, że to wieś poniosła największe koszty neoliberalnej transformacji. Polityka kolejnych rządów doprowadziła do prawdziwej zapaści wielu gmin, zwłaszcza popegeerowskich. Co gorsza, doprowadzono do szkodliwego i niebezpiecznego podziału na duże, rozwinięte ośrodki miejskie oraz wiecznie niedoinwestowane i zaniedbane wsie.

Polityka Rządu – oparta na idei solidarnego i zrównoważonego rozwoju – wyrasta z niezgody na krzywdę, jaką przez długie lata III RP wyrządzono polskiej wsi. Dla nas Polska to nie kilka metropolii połączonych autostradami. Dla nas Polska to wszystkie 2477 gmin, które czynią Polskę krajem wyjątkowym.

Dziś prezentujemy, będący elementem Polskiego Ładu, kompleksowy program dla wsi i rolnictwa. To ambitna strategia rozwojowa, bo uważamy, że mieszkańcy wsi i rolnicy zasługują na zdecydowanie więcej niż dotąd państwo polskie im oferowało. Przez lata polscy rolnicy konkurowali w Unii Europejskiej na nierównych zasadach. Teraz to wreszcie ulegnie zmianie. Przez lata mieszkańcy wsi cierpieli na brak podstawowych usług publicznych: zaopatrzenie w kanalizację, porządne drogi, placówki zdrowotne i edukacyjne. Teraz gwarantujemy, że te usługi będą na takim poziomie jak w miastach. Naszym podstawowym celem jest to, aby praca na wsi się naprawdę opłacała, a standard życia nie odbiegał od tego, jaki jest w miastach.

Nie tylko wierzymy, ale wiemy, że to możliwe. Wiemy, bo o interes polskiej wsi walczyliśmy nie od wczoraj. Efekty tych starań są widoczne już w tej chwili. W ciągu ostatnich 6 lat dochody na wsi rosły szybciej niż w miastach – i to jest kierunek, któremu pozostajemy wierni. Teraz przed nami wyzwanie, aby na wsi i w rolnictwie nastąpiła nowoczesność z prawdziwego zdarzenia: dopłaty na europejskim poziomie, ubezpieczenia rolnicze,

które uchronią przed ryzykiem pogodowym czy realne wsparcie w obliczu epidemii ASF.

Program, który przekazujemy w Państwa ręce, zawiera szereg konkretnych i szczegółowych rozwiązań. Wśród nich znajduje się „Siedem spraw dla polskiej wsi”, które wyznaczają priorytety rządu na najbliższe lata. To nasza deklaracja i nasze zobowiązanie. Polska albo będzie rozwijać się wraz z polską wsią, albo nie będzie rozwijać się wcale.

SIEDEM SPRAW DLA POLSKIEJ WSI

1. Dopłaty powyżej średniej unijnej dla małych i średnich gospodarstw.
2. Przejście na emeryturę bez konieczności zbywania gospodarstwa.
3. Nowy system ubezpieczeń upraw dla rolników.
4. Ryczałt 15 tys. zł na budowę zbiornika retencyjnego – bez zbędnych formalności.
5. Bezpłatna przestrzeń targowa dla rolnika w mieście.
6. 4,5 mld zł na odbudowę polskiego przetwórstwa.
7. Skuteczna walka z ASF i odbudowa produkcji trzody chlewnej.

DLA ROLNIKA

■ Dopłaty powyżej średniej unijnej dla małych i średnich gospodarstw

Polscy rolnicy przez długi czas konkurowali w UE na nierównych zasadach. Kończymy z tym.

Małe i średnie gospodarstwa otrzymają dodatek, który pozwoli zwiększyć dopłatę do hektara, tak by wynosiła ona więcej niż średnia unijna.

Obiecaliśmy polskim rolnikom, że będą traktowani na równych zasadach i Polski Łąd jest spełnieniem tej obietnicy, bo zdecydowana większość polskich gospodarstw będzie korzystała z dopłat na poziomie powyżej średniej UE.

Małe i średnie gospodarstwa otrzymają dopłaty powyżej średniej unijnej

■ Przejście na emeryturę bez konieczności zbywania gospodarstwa

Już od 2022 r. rolnik sam zdecyduje, kiedy będzie chciał zakończyć pracę w swoim gospodarstwie. Przejście na emeryturę nie będzie oznaczało konieczności pozbycia się ojcowizny.

■ Nowy system ubezpieczeń upraw

Kłęski żywiołowe to największe zagrożenie dla opłacalności produkcji rolnej. Dlatego każdy rolnik będzie mógł skorzystać z nowego systemu ubezpieczeń upraw.

Gospodarstwa posiadające ubezpieczenie uzyskają **gwarancję dopłaty 65% do składki ubezpieczeniowej**.

Dodatkowo stworzony zostanie Fundusz Gwarancji w Rolnictwie, który zapewni małym i średnim gospodarstwom rolnym stałe źródło finansowania wypłat pomocy za poniesione straty.

■ Ryczałt 15 tys. zł na budowę zbiornika retencyjnego – bez zbędnych formalności

Magazynowanie wody opadowej i z roztopów to obecnie warunek racjonalnego gospodarowania i zapobiegania suszy. **Każdy rolnik, który zdecyduje się na budowę zbiornika retencyjnego otrzyma ryczałt do 15 tys. zł.**

Dzięki uproszczeniu przepisów wystarczające będzie zgłoszenie nowego zbiornika do nadzoru wodnego, bez konieczności uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

■ Skuteczna walka z ASF i odbudowa produkcji trzody chlewnej

Epidemia ASF trwa w Polsce od 7 lat. Hodowcy trzody chlewnej potrzebują wsparcia nie tylko w walce z chorobą, ale również w odbudowie stad.

- Kompleksowy program walki z ASF obejmie:
- ✓ nawet 900 tys. zł dotacji dla rolników z obszarów objętych ASF na odbudowę stada. Pieniądze będzie można przeznaczyć na budowę budynków gospodarskich lub nowe maszyny, urządzenia i wyposażenie do produkcji prosiąt w okresie 2021–2026 r.;
 - ✓ kolejne 150 mln zł na wyrównanie strat poniesionych przez rolników w wyniku ASF;
 - ✓ nieoprocentowane pożyczki na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych dla producentów świń, którzy utrzymywali świnie na obszarach dotkniętych ASF;
 - ✓ wsparcie inwestycyjne dla rolników z zakresu bioasekuracji – refundacja części kosztów takich projektów jak np. utworzenie niecki dezynfekcyjnej, wyposażenie gospodarstwa rolnego w urządzenie do dezynfekcji czy przebudowy lub remontu pomieszczeń w celu utrzymywania świń w gospodarstwie rolnym w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach;

- ✓ ograniczenie populacji dzika w Polsce;
- ✓ wsparcie dotacyjne dla ubojni i masarni na zakup linii technologicznych i produkcyjnych.

■ Większy zwrot akcyzy za paliwo rolnicze

Zwiększymy limit zużywanego oleju napędowego na 1 ha upraw rolnych do 110 l oraz limit zużycia oleju napędowego do 40 l na 1 dużą jednostkę przeliczeniową bydła (DJP). Dzięki oszczędnościom rolnik będzie miał więcej środków na zakup środków do produkcji rolnej.

■ Kodeks Rolny

To nowy akt prawny, który odciąży rolnika z biurokracji i dzięki temu znacznie ułatwi jego pracę.

Kodeks kompleksowo ureguluje najważniejsze zasady i podstawowe prawa dotyczące gospodarowania rolnego.

■ Ustawa o Rodzinnym Gospodarstwie Rolnym

Nowa ustawa wesprze i ochroni rodzinne gospodarstwa rolne. Znajdzie się w niej szereg nowoczesnych rozwiązań, które dają gwarancję uzyskania dochodu przez gospodarstwa rodzinne (stworzony zostanie Fundusz Gwarancyjny Gospodarstw Rodzinnych), chronią rolników rodzinnych przed wyzyskiem

Stworzony zostanie Fundusz Gwarancyjny Gospodarstw Rodzinnych

i lichwą, wspierają finansowo uczniów szkół rolniczych, chronią gospodarstwa rodzinne przed likwidacją z powodu egzekucji komorniczych, gwarantują uwzględnianie potrzeb rolników przy projektowaniu nowych inwestycji na gruntach rolnych i zapewniają, że wieś będzie przede wszystkim miejscem produkcji rolniczej, wzmacniają dzierżawy rolnicze.

■ Więcej ziemi dla rolników

Na wirtualnej mapie Polski będzie można sprawdzić, które działki rolne są dostępne do dzierżawy lub kiedy kończy się umowa dzierżawy. Nowoczesny i przejrzysty system dzierżawy przyspieszy udostępnianie ziemi rolnikom.

■ Uproszczenia dla rolników

Wprowadzimy zmiany, które uwolnią wiejską działalność gospodarczą poprzez zmniejszenie wymagań biurokratycznych.

Budynki gospodarcze do 300 m² będzie można budować na podstawie prostego zgłoszenia, bez konieczności uzyskania pozwolenia na budowę. Ułatwienia obejmą także prowadzenie działalności gospodarczej przez rolnika w swoim siedlisku. Uruchomione zostanie jedno e-okienko dla rolnika – rolnik nie będzie tracił czasu na biurokrację i będzie miał możliwość realizacji wszystkich spraw urzędowych przez internet.

■ Wspieranie edukacji i drogi zawodowej w rolnictwie

Każdy uczeń szkoły rolniczej otrzyma stypendium w wysokości 250 zł miesięcznie. Zachęty dla młodych adeptów rolnictwa będą szansą na profesjonalizację gospodarowania.

■ Wsparcie informatyzacji gospodarstw

Przeznaczmy ponad 756 mln zł na zakup sprzętu i oprogramowania wzmacniającego cyfryzację rolnictwa. Rolnicy otrzymają wsparcie na zakup oraz montaż nowoczesnego sprzętu IT i oprogramowania wspierającego prowadzenie gospodarstwa.

DLA GMIN I OBSZARÓW WIEJSKICH

■ Rządowy Fundusz Polski Ład

Program Inwestycji Strategicznych to bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty, miasta i województwa w całej Polsce.

Gminy wiejskie skorzystają na Programie Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”, dzięki któremu będą mogły prowadzić inwestycje drogowe, wodno-kanalizacyjne i gazyfikacyjne. To kilkadziesiąt miliardów złotych na inwestycje w małych polskich miejscowościach. Projekty uzyskają od rządu nawet 95-procentowe dofinansowanie.

■ Program inwestycji dla gmin popegeerowskich
Przeznaczmy dodatkowe 2 mld zł na inwestycje i wsparcie mieszkańców gmin popegeerowskich. Spustoszenie, jakiego dokonała w tych gminach

transformacja ustrojowa wymaga największych środków.

Nowe drogi, sieci wodno-kanalizacyjne, ośrodki kulturalne i sportowe – to tylko niektóre z inwestycji, o których sfinansowanie mogą ubiegać się w ramach programu wsie popegeerowskie.

■ Energia i dostępność transportowa dla obszarów wiejskich

Zadbamy o rozwój infrastruktury transportowej ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także zakup autobusów, które będą jeździły na terenach dotychczas wykluczonych komunikacyjnie. Wsparcie w wysokości 1 mld zł otrzymają także centra ciepłno-gazowo-energetyczne w oparciu o biogazownie rolnicze, które zapewnią dodatkowe dochody dla rolników oraz nowe miejsca pracy na wsi.

■ Inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną

Już od 2021 r. zainwestujemy dodatkowe 4,4 mld zł we wsparcie budowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków na terenach wiejskich. Do 2025 r. będziemy zwiększać pulę środków inwestycyjnych, tak aby jak najwięcej gospodarstw miało dostęp do kanalizacji lub mogło korzystać z przydomowych oczyszczalni.

Blisko 4,5 mld zł zostanie zainwestowane w budowę i modernizację systemów zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków na terenach wiejskich

■ Zwiększenie retencji wodnej na obszarach wiejskich

Ponad 3 mld zł zainwestujemy w latach 2021–2026 w projekty retencyjne.

Wsparcie obejmie:

- ✓ inwestycje na małych ciekach wodnych zlokalizowanych na gruntach rolnych lub leśnych;

- ✓ inwestycje związane z odtworzeniem małych zbiorników wodnych oraz infrastruktury kulturowej w postaci młynów wodnych;
- ✓ dofinansowanie spółek wodnych na zakup sprzętu do utrzymania urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu gospodarstw rolnych przed zalaniem, podtopieniem lub nadmiernym zawilgoceniem spowodowanym przez powódź lub deszcz.

■ **Satelitarny monitoring zagrożenia suszą**
Stworzymy Centrum Geomatyki Rolniczej. Jego zadaniem będzie opracowanie satelitarnego systemu monitorowania upraw rolniczych na terenie całego kraju. W walce z suszą i innymi zagrożeniami pogodowymi sięgniemy po najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne, aby pomóc rolnikom ograniczać straty i lepiej planować uprawy. System pozwoli na szybsze szacowanie strat i wypłacanie odszkodowań.

■ Program wymiany azbestu na budynkach

Kiedyś popularny azbest okazał się niezwykle szkodliwy dla zdrowia.

Dofinansujemy inwestycje w wymianę dachów azbestowych.

■ Termomodernizacja budynków na obszarach wiejskich

Inwestycje w termomodernizację i wymianę źródeł ciepła to krok w stronę nowoczesnej wsi oraz wielka oszczędność pieniędzy przeznaczanych na ogrzewanie – zarówno dla gospodarstw domowych, jak i gmin. Środki będzie można uzyskać na budynki mieszkalne oraz budynki użyteczności publicznej.

■ Światłowód w każdym domu

Nowoczesna wieś to wieś w pełni podłączona do sieci. Projekt inwestycji światłowodowych zapewni każdemu gospodarstwu, urzędowi czy szkole dostęp do szybkiego internetu.

Dzięki inwestycjom światłowodowym wszyscy mieszkańcy terenów wiejskich będą mieli zapewniony szybki internet

■ Dalsze wsparcie dla kół gospodyń wiejskich

Wieś musi być nowoczesna, ale to nie oznacza zerwania z tradycją. Koła gospodyń wiejskich stały się dzięki rządowemu wsparciu nie tylko skarbnicami tradycji, ale i kuźniami lokalnej przedsiębiorczości. Będziemy kontynuować i rozwijać wsparcie dla tych organizacji, łącznie ze wsparciem przeznaczonym na rozwój takiej działalności jak Rolniczy Handel Detaliczny (RHD).

Rozwijane będzie wsparcie dla kół gospodyń wiejskich

ROZWÓJ WSI W INTERESIE POLSKI

■ Nowe i bezpłatne miejsca do bezpośredniej sprzedaży w całej Polsce

Polskie miasta będą miały obowiązek wskazania miejsca/targowiska, gdzie rolnicy będą mogli sprzedać płody rolne mieszkańcom miast.

Takie targowiska będą organizowane w każdy weekend w całej Polsce pod hasłem „Dzień Handlu Rolniczego”. W ten sposób mieszkańcy miast otrzymają dostęp do żywności wysokiej jakości, a rolnicy będą mogli sprzedać swoje produkty bezpośrednio, bez marży pośrednika.

■ Uwolnienie rolniczego handlu detalicznego Robimy kolejny krok w rozwoju Rolniczego Handlu Detalicznego.

Czas na kolejne kroki:

- ✓ podniesiemy z 40 do 100 tys. zł limit przychodów zwolnionych z podatku dochodowego w ramach działalności RHD;
- ✓ umożliwimy dostawy żywności wyprodukowanej w ramach RHD do sklepów, restauracji, stołówek w całym kraju.

■ 4,5 mld zł na odbudowę polskiego przetwórstwa oraz sprzedaż i produkcję żywności w gospodarstwie rolnym

Środki przeznaczymy na tworzenie miejsc bezpośredniej sprzedaży i przetwarzania produktów rolnych oraz rozwój zakładów przetwórczych w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach.

Rolnicy będą mogli otrzymać atrakcyjne dotacje na działalność przetwórczą – nawet kilka milionów złotych w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej. Dofinansowanie obejmie m.in. koszt wyposażenia i unowocześnienia zakładu, budowę przetwórnicy, zakup samochodu przystosowanego do transportu żywności na targowisko i jej sprzedaży.

■ AgroPort i Kolej dla żywności

Zainwestujemy w zwiększenie zdolności przeładunkowych polskich portów. Poszerzymy w ten sposób kanały eksportu dla polskiej żywności i jeszcze zwiększymy jej konkurencyjność na rynkach światowych.

■ Wsparcie lokalnych producentów w eksporcie

Stworzymy sieć placówek zagranicznych KOWR, które będą wspierać rolników w zakresie poszukiwania klientów na zagranicznych rynkach. **Nawet najmniejszy rolnik będzie miał szansę ze swoimi produktami dotrzeć na największe rynki.**

■ Paszportyzacja polskiej żywności

Wprowadzimy cyfrowy system identyfikacji żywności. **Chcemy, by konsumenci wiedzieli dokładnie, jaka jest droga żywności „od pola do stołu”.** Dzięki temu konsumenci będą świadomie wybierać najlepsze produkty z Polski, co pozwoli rolnikom uzyskać większe dochody ze sprzedaży swojej produkcji.

■ **Wsparcie dla produkcji żywności ekologicznej**
Uporządkujemy wykaz bezpiecznych dostawców wspierających rolnictwo ekologiczne. Będziemy także pomagać w zakupie potrzebnych środków do produkcji żywności ekologicznej.

■ **Przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom w handlu artykułami rolno-spożywczymi**
Pozycja rolnika musi zostać wzmocniona, aby mógł skutecznie bronić swojej pracy przed nieuczciwymi dostawcami. Pozycja polskiego, lokalnego dostawcy musi być silniejsza wobec globalnych graczy. Żeby ograniczyć nieuczciwe praktyki, zastosujemy bardziej precyzyjne zasady kontroli jakości handlowej.

■ Wzmocnienie sieci regionalnych rynków hurtowych i centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych

Zbudujemy systemy przechowywania płodów rolnych. Będziemy także pobudzać lokalne rynki zbytu żywności. Zapewni to lepszą cenę rolnikom oraz bezpieczeństwo ich produktów.

Zdjęcia: Andrej Jalenskij-, darknightsky-, bnorbert3.Stock.adobe.com, Maciej Niesłony

Zaliczki płatności 2021 już na kontach rolników

18 października br. rozpoczęła się wypłata zaliczek na poczet płatności bezpośrednich i działań obszarowych PROW

W roku bieżącym, podobnie jak w latach ubiegłych, rolnicy mogą liczyć na wcześniejsze otrzymanie środków w ramach zaliczek na poczet corocznych dopłat bezpośrednich oraz działań obszarowych PROW.

Zaliczki są wypłacane od 18 października br., a więc w najwcześniejszym możliwym terminie wynikającym z przepisów UE. W wyniku działań podjętych m.in. przez Polskę, Komisja Europejska umożliwiła wypłatę zaliczek za rok 2021 w zwiększonej wysokości.

Maksymalna wysokość zaliczki na poczet płatności bezpośrednich, z tytułu wszystkich rodzajów płatności, wynosi 70% wsparcia należnego rolnikowi. Płatności

zaliczkowe są wypłacane do powierzchni gruntów i liczby zwierząt zgłoszonych do płatności i zweryfikowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (po kontrolach administracyjnych i kontrolach na miejscu).

Natomiast maksymalna wysokość zaliczki na poczet płatności PROW wynosi 85% (ten maksymalny poziom również wynika z przepisów UE). Zaliczki PROW będą wypłacane dla:

- poddziałania „Wsparcie na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych” PROW 2014-2020;
- działania *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* PROW 2014-2020;
- działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014-2020;
- działania *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami* PROW 2014-2020;
- działania *Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne* PROW 2007-2013.

Wypłata zaliczek potrwa do końca listopada, natomiast od 1 grudnia br. rozpocznie się realizacja pozostałych kwot płatności.

■ Projektowane stawki płatności bezpośrednich za rok 2021

30 września 2021 r. Europejski Bank Centralny opublikował kurs wymiany, po którym przeliczone będą płatności bezpośrednie za 2021 r. Wynosi on 4,6197 zł za 1 EUR i jest wyższy od ubiegłorocznego (4,5462 zł za 1 EUR). Całkowita pula środków na płatności bezpośrednie za 2021 r. wynosi 15,63 mld zł (o ok. 108 mln zł więcej niż w 2020 r.).

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały projekty rozporządzeń określających stawki poszczególnych płatności.

1. Jednolita płatność obszarowa	487,62 zł/ha
2. Płatność za zazielenienie	327,26 zł/ha
3. Płatność dla młodego rolnika	308,59 zł/ha
4. Płatność dodatkowa	184,54 zł/ha
5. Płatność do bydła	336,73 zł/szt.
6. Płatność do krów	426,51 zł/szt.
7. Płatność do owiec	114,47 zł/szt.
8. Płatność do kóz	51,56 zł/szt.
9. Płatność do roślin strączkowych na ziarno	685,70 zł/ha
10. Płatność do roślin pastewnych	457,46 zł/ha
11. Płatność do chmielu	2087,75 zł/ha
12. Płatność do ziemniaków skrobiowych	1210,32 zł/ha
13. Płatność do buraków cukrowych	1547,13 zł/ha
14. Płatność do pomidorów	3371,12 zł/ha
15. Płatność do truskawek	1313,93 zł/ha
16. Płatność do lnu	558,70 zł/ha
17. Płatność do konopi włóknistych	198,05 zł/ha
18. Płatność do tytoniu – Virginia	3,18 zł/kg
19. Płatność do tytoniu – pozostały tytoń	2,25 zł/kg

Departament Płatności Bezpośrednich MRiRW, tel. 22 623 12 34

Zdjęcia: Olympixel-, Sitrirel-, Badahos.Stock.adobe.com, Fotolia, Panthermedia

Zmiany w naborach dla przetwórców

Zmiany wprowadzone w rozporządzeniu poszerzają grupę beneficjentów o sektor przetwarzania i sprzedaży hurtowej ziół

30 września 2021 r. weszło w życie rozporządzenie zmieniające rozporządzenie wykonawcze dla poddziałania 4.2 „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Przepisy rozporządzenia umożliwią przeprowadzenie

tegorocznych naborów dla sektora przetwórstwa rolno-spożywczego na bardziej atrakcyjnych warunkach.

■ Najważniejsze zmiany

Kluczowe zmiany polegają na:

- rozszerzeniu grupy beneficjentów o duże przedsiębiorstwa wytwarzające pasze bez GMO oraz

o sektor przetwarzania i sprzedaży hurtowej ziół;

- zwiększeniu limitu pomocy dla rolników prowadzących działalność przetwórczą w zakresie RHD ze 100 000 zł do 200 000 zł;
- rozszerzeniu katalogu kwalifikowalnych inwestycji w przetwórstwo i marketing w zakresie prowadzenia przez rolników rolniczego handlu detalicznego oraz rozpoczynania działalności gospodarczej – o zakup specjalistycznych środków służących do transportu oraz sprzedaży produktów rolnych.

■ Terminy naborów

Rozpoczęcie naborów planowane jest:

- dla zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego – pod koniec października;
- dla rolników rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie przetwarzania oraz rozpoczynających lub kontynuujących przetwórstwo w ramach RHD – na koniec listopada 2021 r.

Departament Rynków Rolnych MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcie: ikostudio.Stock.adobe.com

Nowe rozwiązania dla grup producentów rolnych

2 października 2021 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw oraz niektórych innych ustaw.

Zmiany, które zostały wprowadzone ww. ustawą, wynikają z dotychczasowych doświadczeń w zakresie funkcjonowania grup producentów rolnych. Są także odpowiedzią na postulaty zgłaszane przez podmioty zaangażowane w proces tworzenia grup producentów rolnych i same grupy producentów rolnych, dotyczące problemów i wątpliwości w zakresie stosowania dotychczasowych przepisów. Tożsame rozwiązania zostały także wprowadzone w zakresie tworzenia i funkcjonowania organizacji producentów.

Nowe rozwiązania mają na celu ułatwienie funkcjonowania podmiotów posiadających status grupy producentów rolnych albo organizacji producentów, a także wzmocnienie tworzenia tego typu struktur na obszarach wiejskich. Dzięki temu powinna zwiększyć się ich konkurencyjność na rynku produktów rolnych, a co za tym idzie dochodowość gospodarstw rolników będących ich członkami.

■ Najważniejsze rozwiązania zawarte w ustawie

- Zmniejszono obowiązkowy poziom wielkości wyprodukowanych produktów lub grupy produktów, jaka musi zostać sprzedana przez członków do grupy producentów rolnych – z co najmniej 80% do co najmniej 70%. Obowiązkiem tym objętych będzie co najmniej 90% producentów rolnych zrzeszonych w grupie, zamiast dotychczasowych 100%.

- Wprowadzono 90-dniowy termin na wydanie przez dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) decyzji o uznaniu grupy producentów rolnych oraz zatwierdzeniu planu biznesowego i dokonania wpisu grupy do rejestru grup. Obecnie stosowane ogólne przepisy KPA dotyczące terminów, są zbyt krótkie i tym samym niewystarczające.

- Wprowadzono możliwość składania dokumentów w formie elektronicznej.

- Wprowadzono obowiązek złożenia – wraz z wnioskiem o uznanie grupy producentów rolnych lub organizacji producentów – wersji elektronicznej planu biznesowego.

- Wydłużono termin na złożenie przez grupę producentów rolnych wniosku o zatwierdzenie zmian w planie biznesowym – wniosek ten powinien być złożony nie później niż 60 dni (dotychczas 90 dni) przed zakończeniem danego roku działalności grupy.

- Wyłączono związki grup producentów rolnych z obowiązku składania Prezesowi ARiMR rocznego sprawozdania finansowego.

- Wprowadzono tryb, który pozwala – w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie spełniania przez grupę producentów rolnych lub organizację producentów kryteriów uznania – na usunięcie stwierdzonych naruszeń w określonym terminie.

- Wprowadzono obowiązek określenia maksymalnego odsetka głosów i udziałów, jakie mogą

posiadać członkowie udziałowcy lub akcjonariusze organizacji producentów.

- Wprowadzono możliwość zmiany planu biznesowego dla organizacji producentów – wniosek o zmianę planu powinien być złożony do właściwego dyrektora

Nowe rozwiązania ułatwią funkcjonowanie grupom producentów rolnych

Oddziału Regionalnego ARiMR nie później niż 60 dni przed zakończeniem danego roku działalności organizacji producentów.

- Postanowienia dotyczące okresu wypowiedzenia członkostwa w organizacji (który nie może być krótszy niż 6 miesięcy) będą określone w statucie, umowie lub innym akcie założycielskim organizacji producentów rolnych.

W ustawie zawarte są także przepisy przejściowe, które będą dotyczyć kwestii merytorycznych, a więc są to sprawy związane z funkcjonowaniem czy przebiegiem spraw rozpoczętych, ale niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy.

Departament Rynków Rolnych
MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcie: PaulaCobleigh.Stock.adobe.com

Zamiana nieruchomości rolnych wchodzących w skład Zasobu WRSP

1 września 2021 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 12 sierpnia 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i trybu dokonywania zamiany nieruchomości (Dz.U. z 2021 r. poz. 1504).

Do tej pory nie było możliwości dokonania zamiany, na podstawie której osoba fizyczna (a więc nie tylko rolnik w rozumieniu dotychczas obowiązujących przepisów), osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, przenosiłaby na Skarb Państwa do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa własność nieruchomości (zarówno tych, które mają charakter rolny, jak i tych, które nie są nieruchomościami rolnymi), w zamian za przeniesienie przez

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, na ten podmiot własności nieruchomości rolnej wchodzącej w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Rozporządzenie wprowadziło możliwość takiej zamiany w sytuacjach uzasadnionych realizacją zadań wynikających z polityki państwa w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich. Dodatkowym wymogiem jest zgoda ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W kompetencjach ministra właściwego do spraw rozwoju wsi pozostają bowiem zarówno zadania z zakresu kształtowania ustroju rolnego państwa, jak i ochrony gruntów przeznaczonych

na cele rolne. Minister właściwy do spraw rolnictwa jest zatem organem właściwym do rozstrzygnięcia, czy procedowana zamiana obejmująca nieruchomość przeznaczoną na cele rolne z Zasobu będzie korzystna, oceniając ją z perspektywy ochrony nierzadko rozbieżnych interesów państwa.

Jednocześnie wprowadzono ogólną zasadę, zgodnie z którą zamianą mogą być objęte wyłącznie nieruchomości wolne od wszelkich obciążeń, z wyjątkiem służebności (dotychczas wyjątek stanowiły służebności gruntowe).

**Departament Nieruchomości
MRiRW
tel. 22 623 18 41**

Zdjęcie: Tomasz Warszewski.Stock.adobe.com

Pomoc w związku z wystąpieniem ASF w ramach PROW 2014–2020

Na terenie Polski występuje coraz więcej obszarów, na których rozprzestrzenia się choroba afrykańskiego pomoru świń (ASF). Nowe ogniska ASF to ogromny problem gospodarczy i społeczny. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje wszelkie możliwe działania w celu ochrony obszarów nieskażonych chorobą.

Koncentruje również uwagę skierowaną na prace służące eliminacji już występujących ognisk. Dlatego też w sierpniu br. minister rolnictwa uruchomił realizację Programu wsparcia gospodarstw utrzymujących świnie, tj. pierwszego zintegrowanego programu wsparcia dla rolników i hodowców świń w związku z ASF. Program obejmuje już istniejące lub zmodyfikowane oraz nowe instrumenty zapewniające realizację działań zarówno prewencyjnych, jak i wspierających odbudowę gospodarstw dotkniętych skutkami występowania afrykańskiego pomoru świń w Polsce. W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020) wdrażane są instrumenty wspierające m.in. producentów trzody chlewnej.

Głównym celem wsparcia są działania bioasekuracyjne, które wspierają operacje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF. Poza tym, rolnicy mogą również ubiegać się o pomoc, która ma rekompensować straty spowodowane zaprzestaniem produkcji trzody chlewnej. Wsparcie przewiduje także możliwość ubiegania się o środki na rozwój innej działalności rolniczej. Działanie bioasekuracyjne realizowane jest w ramach

instrumentu „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”. Pomoc ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji (do 80%) w przypadku realizacji inwestycji dotyczącej utworzenia lub zmodernizowania niecki dezynfekcyjnej; wyposażenia gospodarstwa rolnego w urządzenie do dezynfekcji; przebudowy lub remontu pomieszczeń w celu utrzymywania świń w gospodarstwie rolnym w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne; przebudowy lub remontu pomieszczenia w chlewni lub w budynku gospodarskim funkcjonalnie powiązany z chlewnią, tak aby w ich wyniku w tym pomieszczeniu było możliwe zdezynfekowanie się osób, które zajmują się obsługą świń, w tym zakupu i montażu urządzeń do dezynfekcji obuwia, szaf do przechowywania odzieży roboczej, umywalk lub pryszniców, wraz z zakupem i montażem instalacji technicznej; budowy lub

przebudowy magazynu do przechowywania słomy dla świń; zakupu i wykonania robót związanych z posadowieniem silosu na paszę gotową do bezpośredniego spożycia przez świnie. W przypadku realizacji inwestycji dotyczącej wykonania ogrodzenia chlewni, pomoc ma formę standardowych stawek jednostkowych. Standardowa stawka jednostkowa, za wykonanie metra bieżącego ogrodzenia wynosi 230 zł; za wykonanie bramy – 2100 zł oraz furtki – 710 zł. Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji programu wynosi maksymalnie na jednego beneficjenta 100 000 zł. Należy podkreślić, że w ramach „Inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej” na operacje zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń złożono dotychczas 7680 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 388 mln zł. Właściciele gospodarstw rolnych, którzy podpisali umowy na operacje dotyczące zapobieganiu rozprzestrzenianiu się ASF utrzymywali blisko 2,5 mln sztuk świń. W ramach tego instrumentu wsparcia planuje się zabezpieczyć chlewnie ogrodzeniem o łącznej długości ok. 900 tys. metrów bieżących, zakupić ok. 2,3 tys. urządzeń do dezynfekcji, a także utworzyć lub zmodernizować 121 zadaszonych niecek do dezynfekcji. Nabór wniosków trwa od 28 września do 26 listopada 2021 r.

Producenci trzody chlewnej mogą również uzyskać środki na pomoc związaną ze stratami spowodowanymi zwalczaniem ASF w ramach „Inwestycji odtwarzających potencjał produkcji rolnej”. Wsparcie na operacje związane z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń może być związane z odtworzeniem zniszczonych składników gospodarstwa, bądź z odtworzeniem potencjału produkcji rolnej w gospodarstwie

przez realizację inwestycji niezwiązanej z produkcją świń. W przypadku wystąpienia ASF, o pomoc mogą ubiegać się rolnicy, którym powiatowy lekarz weterynarii nakazał, w drodze decyzji, zabicie świń lub zniszczenie zwłok świń w celu zwalczania ASF, a w dniu wydania tej decyzji świnie, których dotyczyła ta decyzja, stanowiły co najmniej 30% świń będących w posiadaniu rolnika. Pomoc ma formę refundacji 80% kosztów kwalifikowalnych operacji. Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach tego instrumentu wsparcia, w okresie realizacji PROW 2014-2020, nie może przekroczyć 300 000 zł. Na operacje zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń złożono dotychczas 28 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 2,7 mln zł. Należy podkreślić, że w terminie od 11 marca do 31 grudnia 2021 r. rolnicy, którzy ponieśli w gospodarstwach straty spowodowane klęskami żywiołowymi, bądź wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń nadal mogą składać w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o przyznanie pomocy.

Kolejnym instrumentem wsparcia z którego mogą skorzystać producenci trzody chlewnej jest *Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych* typ operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Pomoc można uzyskać m.in. w celu zwiększenia rentowności i konkurencyjności gospodarstwa – rozwój produkcji prosiąt (obszar A), ale także na przedsięwzięcia związane z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu (obszar D). W ramach obszaru A maksymalną kwotą wsparcia

dla jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo jest 900 000 zł, natomiast w ramach obszaru D, można uzyskać wsparcie w maksymalnej kwocie 500 000 zł dla jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo.

Na inwestycje niezwiązane bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich lub adaptacją innych istniejących w go-

W sierpniu br. uruchomiony został „Program wsparcia gospodarstw utrzymujących świnie”, zapewniający realizację działań prewencyjnych oraz wspierających odbudowę gospodarstw dotkniętych skutkami występowania ASF

spodarstwie budynków na budynki inwentarskie, lub budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których prowadzona jest produkcja zwierzęca, nie może przekroczyć 200 tys. zł.

W ramach tego instrumentu wsparcia, można otrzymać wsparcie w wysokości do 50% kosztów kwalifikowalnych (60% w przypadku operacji realizowanej przez osoby wspólnie wnioskujące lub młodego rolnika). W przypadku trzody chlewnej pomoc może być przyznana m.in. na operację:

- zapewniającą poprawę ogólnych wyników gospodarstwa w obszarze rozwój produkcji prosiąt lub związanym z racjonalizacją technologii produkcji,

wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu;

- w wyniku realizacji której nastąpi w gospodarstwie wzrost liczby loch, do co najmniej 50 – w przypadku obszaru dotyczącego rozwoju produkcji prosiąt;
- obejmującą wyłącznie inwesty-

cje związane bezpośrednio z działalnością rolniczą, w tym również z przygotowaniem do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie; w przypadku gdy operacja jest związana bezpośrednio z działalnością rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej, może ona obejmować wyłącznie inwestycje związane z produkcją zwierzęcą w zakresie zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;

- uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem racjonalności jej kosztów;
- której koszty kwalifikowalne nie są finansowane z udziałem innych środków publicznych;

- która nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;
- spełniającą wymagania określone przepisami prawa mającymi zastosowanie do inwestycji realizowanych w ramach operacji;
- której realizacja nie jest możliwa bez udziału środków publicznych;
- której realizacja przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa w jednym z ww. obszarów. Uznaje się, że operacja przyczynia się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, jeżeli ma na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstwa oraz doprowadzi do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), co najmniej o 10% w odniesieniu do

roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, w którym został złożony dany wniosek, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy.

Ostatni nabór wniosków w ramach *Modernizacji gospodarstw rolnych* (na obszary A–E) został przeprowadzony w okresie od 21 czerwca do 20 września 2021 r. W trakcie jego trwania złożono 10 420 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 2,1 mld zł.

Problem ASF dotyczy całego kraju, a w przypadku wystąpienia choroby, w stadzie dochodzi do dużych spadków w produkcji. Zakażenie przebiega powoli i obejmuje znaczny odsetek zwierząt w stadzie, a śmiertelność zwierząt

sięga nawet 100%. W związku z tym bardzo ważne jest, aby starać się na wszelkie możliwe sposoby zahamować rozprzestrzenianie się choroby, a także zwalczać jej skutki. Warto jednak pamiętać, że obok rozwiązań przygotowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zwłaszcza hodowcy świń mają możliwość ograniczenia ryzyka rozprzestrzeniania się ASF poprzez przestrzeganie stosownych zaleceń i nakazów ustanowionych w prawodawstwie oraz postępując zgodnie ze wskazaniem Inspekcji Weterynaryjnej.

Departament Wspólnej
Polityki Rolnej MRiRW
tel. 22 623 18 42

Zdjęcie: Fotolia

Środki przeciwdrobnoustrojowe

Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe jest europejskim i globalnym problemem społecznym, który dotyczy wielu różnych sektorów, m.in. medycyny, medycyny weterynaryjnej, produkcji zwierzęcej, rolnictwa, środowiska i handlu. Problemu tego nie można rozwiązać, podejmując odizolowane działania na szczeblu sektorowym. Żywność i bezpośredni kontakt ze zwierzętami mogą stać się narzędziem przenoszenia oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe ze zwierząt na ludzi.

Fakt, że oporność może się rozprzestrzeniać między państwami przy przemieszczaniu się ludzi i zwierząt lub w przypadku handlu żywnością, paszą i innymi możliwymi nośnikami oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe podkreśla konieczność podjęcia skoordynowanych działań transgranicznych.

Według danych pochodzących z Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób oraz Europejskiej Agencji Leków z 2007 r. 25 000 pacjentów umierało rocznie w samej Unii Europejskiej w wyniku zakażeń wywołanych

lekoopornymi bakteriami. Zgodnie z danymi z 2015 r. odnotowano już 33 000 zgonów rocznie, co stanowi wzrost o 30% w ciągu 5 lat.

Już w 2015 r. na całym świecie 700 000 osób rocznie umierało z powodu AMR (antybiotykooporności). Jeżeli nie odwrócą się obecne tendencje w zakresie zwalczania infekcji, to szacuje się, że do roku 2050 odnotuje się 10 mln zgonów rocznie, co stanowić będzie wyższą umieralność w porównaniu z chorobami onkologicznymi.

Antybiotykooporność wiąże się również z poważnymi stratami ekonomicznymi, z powodu

długotrwałego leczenia pacjentów, u których wystąpiły lekooporne bakterie, zmniejszonej wydajności pracy, ale też wywołuje straty w sektorze zdrowia zwierząt, z powodu upadków zwierząt, wydłużonego czasu leczenia, kosztów tego leczenia, zmniejszonej produkcji zwierzęcej itd.

Europa stara się o zmniejszenie zużycia antybiotyków od 2011 r. Z jakiego punktu startowaliśmy, w jakim jesteśmy obecnie? Jaka jest wielkość sprzedaży produktów leczniczych weterynaryjnych o działaniu przeciwdrobnoustrojowym w UE?

Wiele organizacji zarówno na poziomie UE jak i w państwach trzecich od wielu lat angażuje się w kwestie antybiotykooporności i opracowania skutecznych sposobów walki z tym zjawiskiem. W 2011 r. Komisja Europejska opracowała „Plan działania Komisji z 2011 r. na rzecz zwalczania rosnącego zagrożenia AMR”, zgodnie z którym wyznaczono siedem obszarów, w których działania są najbardziej potrzebne:

- właściwie stosowane tak u ludzi, jak i u zwierząt;
- zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się zakażeń drobnoustrojami;
- opracowanie nowych, skutecznych środków przeciwdrobnoustrojowych lub alternatywnych metod leczenia;
- współpraca z międzynarodowymi partnerami w celu ograniczenia zagrożeń wynikających z oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe;
- poprawę monitorowania i nadzoru w zakresie leczenia ludzi i zwierząt;
- promocja badań i innowacji;
- poprawa komunikacji, edukacji i szkoleń.

Antybiotykooporność jest globalnym problemem społecznym dotyczącym m.in. medycyny weterynaryjnej, produkcji zwierzęcej, rolnictwa, środowiska i handlu

W 2016 r. Komisja Europejska opracowała kolejny dokument „Konkluzje Rady w sprawie następnych kroków w dziedzinie zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w ramach podejścia „Jedno zdrowie” (2016/C 269/05)”, wzywający państwa członkowskie do opracowania

krajowych planów przeciwdziałania antybiotykooporności.

Zgodnie z tymi wytycznymi Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowało dokument „Działania podejmowane w zakresie ochrony antybiotyków w weterynarii pod kierunkiem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi”. Głównymi założeniami tego programu było: upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń płynących z nadmiernego i nierozważnego stosowania antybiotyków u zwierząt; wypracowanie dobrych praktyk ograniczających stosowanie antybiotyków w medycynie weterynaryjnej (dotyczy w tym samym stopniu lekarzy weterynarii i hodowców mających bezpośredni wpływ na zdrowie zwierząt poprzez przestrzeganie m.in. warunków dobrostanu zwierząt, żywienia, higienę czy bioasekurację).

Aktualnie ograniczenie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe wpisuje się w założenia planu działania Europejski Zielony Ład oraz strategii „Od pola do stołu”. Państwa członkowie będą musiały

W Polsce w 2018 r. największą ilość substancji przeciwbakteryjnych zastosowano w leczeniu bydła, w następnej kolejności były to świnie, drób, owce oraz kozy. . .

wdrożyć właściwe działania prowadzące do zmniejszenia sprzedaży na środki przeciwdrobnoustrojowe przeznaczone dla zwierząt o 50% do 2030 r.

Zgodnie z danymi z raportów Europejskiego Urzędu ds. Zużycia Antybiotyków w Weterynarii (ESVAC) łączna roczna wielkość sprzedaży weterynaryjnych produktów leczniczych o działaniu przeciwbakteryjnym w raportujących w 2011 r. krajach wyniosła 9113 ton substancji czynnych o działaniu przeciwbakteryjnym. W 2018 r. wyniosła ona już 6274 tony, a więc obserwuje się systematycznie spadek wielkości sprzedaży.

Natomiast w Polsce sprzedaż ta przez kilka lat (od 2012 do 2016 r.) utrzymywała się na względnie stałym poziomie nie przekraczając 590 ton. Istotny wzrost wielkości sprzedaży nastąpił w latach 2017 i 2018, w których wielkość sprzedaży produktów przeciwbakteryjnych wzrosła do odpowiednio: 751,6 i 784 ton.

Wiele obszarów działań Inspekcji Weterynaryjnej wpisuje się w ww. wytyczne KE. Są to m.in.:

- Monitoring oporności bakterii występujących u zwierząt (np. *Salmonella*, *E. coli*, *Campylobacter*) na środki przeciwbakteryjne (realizowany od 2013 r.).

W ramach tego programu Inspekcja Weterynaryjna wraz z Inspekcją Sanitarną pobiera w latach nieparzystych ok. 300 prób jelit ślepych świń, 300 prób wołowiny i 300 prób wieprzowiny, a w latach parzystych jest to 1300 prób jelit ślepych indyków i brojlerów oraz 300 prób mięsa indyków i drobiu.

- Program badania wody stosowanej do pojenia zwierząt gospodarskich na obecność pozostałości antybiotyków (prowadzony jest od stycznia 2014 r.).

Co roku Inspekcja Weterynaryjna pobiera ponad 4000 próbek wody do badań laboratoryjnych w gospodarstwach utrzymujących drób (kury, indyki, kaczki) oraz trzodę chlewną.

- Nadzór nad obrotem i liczbą stosowanych produktów leczniczych weterynaryjnych.

Co roku Inspekcja Weterynaryjna prowadzi około 1500 kontroli w hurtowniach farmaceutycznych produktów leczniczych weterynaryjnych, zakładach leczniczych dla zwierząt oraz w podmiotach prowadzących sprzedaż produktów leczniczych weterynaryjnych kategorii OTC (łącznie około 15 tys. podmiotów).

- Monitoring jakości produktów leczniczych weterynaryjnych, w ramach którego co roku Inspekcja Weterynaryjna pobiera do badań około 160 prób produktów leczniczych weterynaryjnych, w tym szczepionek.

- Prace nad wdrożeniem przepisów rozporządzenia 6/2019.

- Cyfryzacja Inspekcji Weterynaryjnej – wdrożenie elektronicznej książki leczenia zwierząt i e-recepty weterynaryjnej.

... i tzw. grupa „inne”, na które składają się: ryby hodowlane, konie oraz króliki

- Monitoring na obecność antybiotyków w środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz w paszach.

W ramach tego programu co roku pobiera się ok. 1300 prób do badań laboratoryjnych.

- Kampanie informacyjne/Szkolenia/Współpraca z właściwymi organami/instytucjami.

Ponadto Polska dobrowolnie od 2011 r. przekazuje do Europejskiego Urzędu ds. Zużycia Antybiotyków w Weterynarii (ESVAC) raporty

dotyczące rocznej wielkości sprzedaży weterynaryjnych produktów leczniczych o działaniu przeciwbakteryjnym od gatunków zwierząt, od których pozyskuje się żywność.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że raport ESVAC dotyczy wielkości sprzedaży produktów leczniczych o działaniu przeciwdrobnoustrojowym z poziomu hurtowni farmaceutycznych produktów leczniczych weterynaryjnych, co nie jest równoważne ze zużyciem tych produktów u zwierząt.

Z pewnością by te tendencje odwrócić Inspekcja Weterynaryjna wciąż będzie realizowała zadania, o których wspomniano powyżej. Ponadto trwają intensywne prace nad wdrożeniem nowego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/6 z 11 grudnia 2018 r. w sprawie weterynaryjnych produktów leczniczych i uchylające dyrektywę 2001/82/WE.

Celem tego rozporządzenia było wprowadzenie aktualnego zbioru przepisów dostosowanych do swoistych cech sektora weterynaryjnego, przy jednoczesnym zabezpieczeniu zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt, bezpieczeństwa żywności i środowiska ze szczególnym uwzględnieniem m.in. kwestii przeciwdziałania ryzyku dla zdrowia publicznego wynikającego z oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Działanie takie obejmuje: wzmocnienie rozważnego stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych, unikanie profilaktycznego i metaflaktycznego stosowania takich środków, działania mające na celu ograniczenie stosowania u zwierząt środków przeciwdrobnoustrojowych, które mają krytyczne znaczenie dla zapobiegania zagrażającym życiu infekcjom u ludzi lub dla ich leczenia, a także zachęcanie i motywowanie do opracowywania nowych środków przeciwdrobnoustrojowych.

W sektorze weterynaryjnym należy ograniczyć stosowanie nieobjęte warunkami pozwolenia na dopuszczenie do obrotu niektórych nowych lub mających krytyczne znaczenie środków przeciwdrobnoustrojowych przeznaczonych dla ludzi.

Należy podkreślić, że lekarze weterynarii odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu rozważnego stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych i w związku z tym powinni stosować przeciwdrobnoustrojowe produkty lecznicze w oparciu o wiedzę na temat oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, wiedzę epidemiologiczną i kliniczną oraz znajomość czynników ryzyka w przypadku poszczególnych zwierząt lub grup zwierząt.

Ponadto lekarze weterynarii powinni przestrzegać kodeksu postępowania zawodowego i nie powinni przy przepisywaniu tych produktów leczniczych ulegać bodźcom ekonomicznym, a dostarczane przez lekarzy weterynarii weterynaryjne produkty lecznicze powinny być ograniczone do ilości wymaganej do leczenia zwierząt pozostających pod ich opieką.

Rozporządzenie nakłada też na państwa członkowskie konieczność opracowania systemów gromadzenia i przekazywania danych na temat wielkości zużycia produktów leczniczych o działaniu przeciwbakteryjnym z podziałem na gatunki zwierząt, z poziomu gospodarstw. Pierwsze dane zostaną zebrane za rok 2023 i przekazane do Europejskiej Agencji Leków do końca czerwca 2024 r. Aktualnie Inspekcja Weterynaryjna pracuje nad wdrożeniem systemu zbierania takich danych poprzez moduł elektronicznej książki leczenia zwierząt stanowiący składową część Systemu IW. Dzięki zbieraniu takich danych uzyskamy informacje dotyczące faktycznego zużycia

produktów leczniczych u poszczególnych gatunków zwierząt i jednocześnie taki system prowadzenia dokumentacji spowoduje rozsądniejsze oraz bardziej ukierunkowane leczenie.

Zgodnie z raportem ESVAC w Polsce w 2018 r. największą liczbę substancji przeciwbakteryjnych zastosowano w leczeniu bydła, w następnej kolejności były to świnie, drób, następnie owce oraz kozy i tzw. grupa „inne”, na które składają się: konie, ryby hodowlane, króliki.

Zgodnie z raportami ESVAC, sprzedaż substancji przeciwbakteryjnych u bydła w 2018 r. wyrażona w jednostce PCU – w 1000 ton (specjalny współczynnik opracowany przez ESVAC na potrzeby raportu) wyniosła 1,645. Względem lat poprzednich ta ilość nieznacznie wzrasta (2017 r. – 1,645; 2016 r. – 1,617; 2015 r. – 1,547; 2014 r. – 1,521).

Biorąc pod uwagę liczbę zapytań wpływających do Głównego Inspektoratu Weterynarii, a także ogromne zainteresowanie przedstawicieli branży mleczarskiej tematyką ograniczenia zużycia antybiotyków w leczeniu bydła, wydaje się, że hodowcy wykazują otwarte podejście i mimo wielu wyzwań związanych z nowymi unijnymi przepisami będą współpracować z lekarzami weterynarii, tak by ograniczyć zachorowalność zwierząt, liczbę stosowanych produktów leczniczych przeciwbakteryjnych, a tym samym produkować zdrową żywność.

Poprawa dobrostanu zwierząt, bioasekuracji, higieny z pewnością ograniczy konieczność stosowania leczenia, a tym samym jego koszty, co także przełoży się na poprawę wizerunku polskich producentów żywności i ich zyski.

Główny Inspektorat Weterynarii
tel. 22 623 17 17

Zdjęcia: alphaspirit-, Dusanpetkovic1-,
Vera Kuttelvaserova.Stock.adobe.com

Polski handel zagraniczny artykułami rolno-spożywczymi trzyma się mocno

Według wstępnych danych (GUS) w okresie od stycznia do lipca 2021 r. wartość polskiego eksportu ogółem wyniosła 160,2 mld euro i była wyższa niż rok wcześniej o 22%. **Udział eksportu towarów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 12,8%**, dla porównania w analogicznym okresie 2020 r. udział ten był na poziomie 14,9%.

Z kolei całkowita wartość importu do Polski w okresie od stycznia do lipca 2021 r. wynosiła 157,1 mld euro, co oznaczało wzrost o około 24% w porównaniu do tego samego okresu 2020 r.

Udział artykułów rolno-spożywczych w wartości całego polskiego importu stanowił 8,7%, czyli był o 4,1 p.p. mniejszy niż w poprzednim roku (10,4%).

Saldo w polskim handlu zagranicznym w okresie styczeń–lipiec 2021 r. było dodatnie i w analizowanym okresie wyniosło plus 3,1 mld euro (w analogicznym okresie 2020 r. – 4,3 mld euro).

■ EKSPORT

W okresie styczeń–lipiec 2021 r. wartość eksportu artykułów rolno-spożywczych wyniosła 20 542 mln euro, co oznaczało wzrost o 5,2% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (19 523 mln euro).

Sprzedaż do państw **Unii Europejskiej (UE)** – bez Wielkiej Brytanii, wzrosła w tym okresie o 6,6% do wartości **14 749 mln euro**. W strukturze eksportu rolno-spożywczego udział państw UE w porównaniu do I–VII 2020 r. zwiększył się z 70,9% do 71,8%.

Wartość eksportu do **Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP)**

w ciągu roku wzrosła o 8,5% i wyniosła **596,4 mln euro**. Stanowiła 2,9% wartości całego eksportu z Polski towarów rolno-spożywczych, rok wcześniej było to 2,8%.

W okresie styczeń–lipiec br. wartość eksportu artykułów rolno-spożywczych wyniosła 20 542 mln euro

W okresie styczeń–lipiec 2021 r., podobnie jak ma to miejsce już od lat, najczęściej artykułów rolno-spożywczych sprzedano do **Niemiec**. Wartość tego eksportu wyniosła **5018 mln euro** i w porównaniu z okresem I–VII 2020 r. był to wzrost o 4,5% (w I–VII 2020 r. – 4803 mln euro). Eksport do Niemiec stanowił 24,4% wartości całego eksportu rolno-spożywczego

zrealizowanego w okresie styczeń–lipiec 2021 r. Na rynek niemiecki najczęściej (wartościowo) sprzedano: papierosów, ryb wędzonych, w tym głównie łososia, mięsa drobiowego, wyrobów piekarniczych i cukierniczych, m.in. herbatników i wafli, karmy dla zwierząt (*gł. dla psów i kotów*), czekolady i wyrobów zawierających kakao, filetów rybnych, ryb przetworzonych i zakonserwowanych, surowego mleka i śmietany, mięsa wołowego, kukurydzy

oraz soków owocowych (*gł. soku jabłkowego*).

Znaczący, bo blisko 30% wzrost wartości sprzedaży do Niemiec odnotowano w przypadku mleka surowego, ponadto wzrosła również sprzedaż filetów rybnych o 8,4% oraz kukurydzy (*ziarna*) o 4,9%. Natomiast o 5,5% spadła sprzedaż soków owocowych (*gł. soku jabłkowego*).

Mimo wyjścia z UE, nadal na drugim miejscu wśród największych odbiorców polskich produktów rolno-spożywczych pozostaje **Wielka Brytania**. W okresie styczeń–lipiec 2021 r. sprzedano na ten rynek towary o wartości **1612 mln euro**, czyli o 7,5% mniej niż przed rokiem (w I–VII 2020 r. – 1743 mln euro), zaś udział w całym eksporcie rolno-spożywczym wyniósł 7,8%.

Jesteśmy na I miejscu w UE pod względem eksportu produktów drobiowych

Wielka Brytania była odbiorcą głównie przetworzonego i konserwowanego mięsa (udział 14%), mięsa drobiowego (12%), czekolady i wyrobów zawierających kakao (10%) oraz wyrobów piekarniczych i cukierniczych (7%). W eksporcie do Wielkiej Brytanii odnotowano m.in. wzrost sprzedaży mięsa wołowego (o 24%) oraz przetworzonego i konserwowanego mięsa (o 16%). Natomiast o blisko 70% spadł eksport papierosów oraz o 23% kielbas i podobnych produktów z mięsa.

Trzecią pozycję zajęła **Francja**. W okresie I–VII 2021 r. sprzedano tam towary o wartości **1218 mln euro**, co oznaczało wzrost o ponad 13% (w I–VII 2020 r. – 1077 mln euro) i udział w eksporcie na poziomie 5,9%. Do Francji sprzedawano głównie mięso drobiowe

(udział 13%), mięso konserwowane lub przetworzone (7,3%), karmę dla zwierząt (6,6%), czekoladę i produkty zawierające kakao (5,9%) oraz wyroby piekarnicze i cukiernicze (5%). Wzrost wartości eksportu do Francji odnotowano m.in. w przypadku wody (mineralnej i gazowanej) o 52%, przetworzonego i konserwowanego mięsa o 44% oraz mięsa drobiowego o 28%. Natomiast o 8% spadła wartość sprzedaży alkoholu.

Na czwartym miejscu wśród największych odbiorców polskich towarów rolno-spożywczych znalazła się **Holandia**, gdzie sprzedano towary o wartości **1214 mln euro**. Oznaczało to w porównaniu do poprzedniego roku wzrost o 7,9% (w I–VII 2020 r. – 1125 mln euro) i udział w eksporcie na poziomie 5,9%. W okresie I–VII 2021 r. największy wzrost wartości eksportu do Holandii odnotowano w przypadku kukurydzy (wzrost z 3,5 mln euro do 75,9 mln euro) oraz mięsa drobiowego (o 55%). Znaczny spadek eksportu obserwowano zaś w przypadku papierosów (o 39%) oraz świeżego mięsa wołowego o 15%.

Największym odbiorcą ryb wędzonych, głównie łosia, są Niemcy

Na kolejnych miejscach pod względem poziomu eksportu były: Włochy, gdzie w okresie I–VII 2021 r. sprzedano towary o łącznej wartości 1115 mln euro, Republika Czeska – 859 mln euro, Hiszpania – 570 mln euro, Rumunia – 516 mln euro, oraz Belgia – 513 mln euro.

Do Włoch sprzedawano najczęściej papierosy i mięso wołowe. Republika Czeska była odbiorcą przede wszystkim mięsa drobiowego, wyrobów piekarniczych i cukierniczych (np. wafli, herbatników) oraz serów. Do Hiszpanii trafiały przede wszystkim papierosy oraz mięso drobiowe. Natomiast do Rumunii sprzedawano głównie karmę dla zwierząt, wyroby piekarnicze i cukiernicze (np. wafle, herbatniki) oraz mięso drobiowe.

Poza Wielką Brytanią, która jest obecnie największym odbiorcą spoza UE, najwięcej polskich towarów rolno-spożywczych zostało sprzedanych do **Ukrainy**, osiągając wartość 441 mln euro. Oznaczało to wzrost o blisko 2,5% w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. Kolejnym państwem była **Federacja Rosyjska**, gdzie wyeksportowano towary o łącznej wartości 365 mln euro. W tym przypadku wartość eksportu wzrosła o 18%. Ponadto, ważnymi odbiorcami polskiej żywności spoza

Na eksport przeznaczane jest ok. 85–90% krajowej produkcji wołowiny

UE była również **Arabia Saudyjska** (353 mln euro) oraz **USA**, gdzie wartość eksportu wyniosła ponad 334 mln euro. Znaczącymi odbiorcami produktów żywnościowych z Polski była także **Algieria** (282 mln euro), **Izrael** (162 mln euro), **Norwegia** (142 mln euro) oraz **Białoruś** (141 mln euro).

Znaczący, bo prawie 2,5-krotny wzrost wartości eksportu w porównaniu z 2020 r., odnotowano w handlu z **Marokiem**. Sprzedaż towarów do tego państwa osiągnęła poziom 96 mln euro (w I–VII 2020 r. było to 40 mln euro), głównie z powodu znaczącego eksportu pszenicy. Sprzedaż m.in. większej ilości pszenicy przyczyniła się również do blisko dwukrotnego wzrostu wartości polskiego eksportu do **Algierii**. Wzrost sprzedaży mięsa drobiowego do **Ghany** wpłynął na dwukrotny wzrost wartości eksportu do tego państwa. Z kolei zwiększony eksport słoju ze zbóż do **Brazylia** spowodował również ponad dwukrotny wzrost wartości polskiego eksportu do tego państwa. W przypadku **Japonii**, za sprawą ponad dwukrotnego zwiększenia eksportu mięsa wołowego, odnotowano blisko 30% wzrost wartości sprzedaży polskiej żywności na ten rynek.

Poza wyżej wymienionymi państwami, odnotowano również istotny wzrost wartości sprzedaży

polskich towarów rolno-spożywczych m.in. do Chile (ponad dwukrotny), Singapuru (o 49%), Estonii (o 32%), Egiptu (o 28%) oraz do Serbii (o 18%).

Spadła natomiast wartość eksportu, m.in. do RPA (o 62%), Słowenii (o 22%), Hongkongu (o 17%), Wietnamu (o 16%), Arabii Saudyjskiej (o 10%) oraz Białorusi (o 9%).

W okresie I–VII 2021 r. pod względem wartości eksportowano

W strukturze asortymentowej eksportu produktów wieprzowych z Polski dominowało mięso świeże i mrożone

głównie: papierosy, mięso drobiowe, wyroby piekarnicze i cukiernicze (herbatniki, wafle itp.), czekoladę i przetwory zawierające kakao, karmę dla zwierząt, przetworzone i konserwowane mięso, mięso wołowe, sery i twarogi, ryby wędzone (gł. łososia), pszenicę, mięso

wieprzowe, filety rybne, wody – w tym wody mineralne i gazowane, przetworzone i konserwowane ryby, przetwory spożywcze z mąki, tytoń przetworzony oraz soki owocowe (gł. sok jabłkowy). Wartość eksportu wymienionych towarów stanowiła około 60% ogólnego wywozu towarów rolno-spożywczych z Polski.

W porównaniu do okresu I–VII 2020 r. znacząco, bo ponad trzykrotnie wzrosła wartość eksportu oleju sojowego oraz prawie dwukrotnie zwiększyła się zagraniczna sprzedaż kukurydzy. Ponadto znacząco wzrosła również m.in. wartość eksportu jęczmienia (o 68%), oleju rzepakowego (o 54%), żyta (o 32%), mleka surowego (o 26%), cukru (o 21%), lodów śmietankowych (o 24%) oraz karmy dla zwierząt (o 16%).

Spadła natomiast wartość eksportu m.in. mięsa i podrobów jadalnych, solonych w solance (o 75%), nasion rzepaku (o 27%), jaj

ptasich w skorupkach (o 27%) oraz pszenicy (o 10%).

■ IMPORT

W okresie styczeń–lipiec 2021 r. zostały sprowadzone do Polski artykuły rolno-spożywcze na ogólną kwotę **13 725 mln euro**, co

oznaczało wzrost o 3,9% w porównaniu do analogicznego okresu 2020 r. (13 214 mln euro).

Z państw UE (bez Wielkiej Brytanii) sprowadzono towary rolno-spożywcze o wartości **9369 mln euro**, co oznaczało wzrost o 5,5% w stosunku do okresu I–VII 2020 r. Udział przywozu z państw UE stanowił 68,3% ogólnej wartości importu towarów rolno-spożywczych do Polski, przed rokiem było to 67,2%.

Wartość importu z państw WNP wzrosła o 20% i wyniosła **281 mln euro**. W ogólnej strukturze, wartość importu z WNP stanowiła 2,0%, zaś w poprzednim roku było to 1,8%.

Artykuły rolno-spożywcze, które importowano do Polski, tak jak w przypadku eksportu pochodziły głównie z **Niemiec**, a ich wartość w okresie I–VII 2021 r. była na poziomie **2842 mln euro**. Import z Niemiec w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. wzrósł o 6,3% (w I–VII 2020 r. – 2673 mln euro)

Wyroby piekarnicze zajmują znaczącą pozycję pod względem wartości wśród eksportowanych towarów

i stanowił około 21% importu rolno-spożywczego ogółem. Od stycznia do lipca br. najwięcej pod względem wartości sprowadzono z Niemiec: karmy dla zwierząt, mięsa wieprzowego, czekolady i wyrobów zawierających kakao, kawy,

Najważniejszym produktem eksportowym polskiej branży mleczarskiej są sery i twarogi

wyrobów piekarniczych i ciastkarskich (w tym m.in. *pieczywa, herbatników i wafli*), tytoniu przetworzonego, przetworów spożywczych z mąki oraz serów.

Na kolejnych miejscach znalazły się: Holandia z wartością importu na poziomie 1288 mln euro, Hiszpania – 823 mln euro, Włochy – 688 mln euro, Norwegia – 599 mln euro, Francja – 541 mln euro, Belgia – 525 mln euro oraz Dania – 521 mln euro. Ponadto znaczący udział w imporcie do Polski miały również Ukraina, Republika Czeska, Argentyna oraz Brazylia. Import z wszystkich wymienionych państw stanowił około 70% wartości przywozu towarów rolno-spożywczych do Polski w tym okresie.

Z Holandii sprowadzono do Polski najwięcej żywych roślin, kwiatów ciętych oraz karmy dla zwierząt, z Hiszpanii

owoców cytrusowych oraz świeżych warzyw (*gł. papryki i cukinii*). Z Włoch na polski rynek trafiało najwięcej kawy oraz wina, z Norwegii świeżych ryb (*gł. łososi*), z Francji karmy dla zwierząt, nasion rzepaku oraz kukurydzy, z Belgii mięsa

wieprzowego oraz czekolady i wyrobów zaw. kakao.

Od stycznia do lipca 2021 r. za sprawą znaczącego importu cukru trzcinowego z Suazi, wartość przywozu towarów rolno-spożywczych z tego państwa w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosła wielokrotnie, z 0,18 mln euro do 7,7 mln euro. Ponadto większy import makuchów sojowych wpłynął m.in. na dwukrotny wzrost wartości importu rolno-spożywczego z Paragwaju do poziomu 79 mln euro. Odnotowano również wzrost wartości importu z Białorusi o około 60% (wzrost z 30 mln euro do 48 mln euro), głównie za sprawą zwiększonych zakupów oleju rzepakowego oraz makucho sojowego. Z kolei o 37% wzrosła wartość importu z Grecji z poziomu 102 mln euro do 140 mln euro, a głównymi produktami sprowadzanymi w tym czasie do Polski były owoce cytrusowe oraz inne owoce świeże (*kiwi, truskawki, brzoskwinie*). Zwiększony import orzechów laskowych i kawy miał wpływ na wzrost wartości importu z Włoch o 25%, do 688 mln euro. Import towarów rolno-spożywczych do Polski wzrósł również m.in. z takich państw jak: Argentyna (o 24%, do 402 mln euro), Rosja (o 24%, do wartości 171 mln euro), Turcja (o 21%, do 142 mln euro), Holandia (o 16%, do

1288 mln euro) oraz z Francji (o 14%, do 541 mln euro).

W porównaniu do tego samego okresu 2020 r. odnotowano m.in. **spadek wartości importu z Wielkiej Brytanii o 41%**, do wartości 224 mln euro, co wynikało głównie ze zmniejszenia zakupów mięsa wieprzowego oraz mleka w proszku. Ponadto mniejszy import bananów z Kolumbii spowodował spadek wartości przywozu z tego państwa o 22%, do wartości 59 mln euro. W wyniku mniejszych zakupów żywych świń oraz mięsa wieprzowego z Danii odnotowano

importowano również tytoń przetworzony, przetwory spożywcze z mąki, alkohol etylowy (*gł. whisky*), wino, nasiona rzepaku, banany, świeże pomidory oraz ryby mrożone. Import wymienionych wyżej towarów stanowił około 50% całkowitej wartości przywozu towarów rolno-spożywczych do Polski.

Import karmy dla zwierząt pochodził głównie z Niemiec, mięsa wieprzowego z Niemiec i z Belgii, makuchów sojowych z Argentyny i z Brazylii, ryb świeżych z Norwegii, czekolady i wyrobów zawierających kakao z Niemiec, filetów rybnych z Norwegii i z Chin, tytoniu nieprzetworzonego z Brazylii, kawy z Niemiec, wyroby piekarnicze i cukiernicze z Niemiec, świnie importowano najczęściej z Danii, zaś owoce cytrusowe pochodziły głównie z Hiszpanii.

W stosunku do okresu I–VII 2020 r. odnotowano znaczący wzrost wartości importu m.in. w przypadku nasion rzepaku o 58%, do kwoty 184 mln euro. Z kolei wartość przywozu oleju

sojowego wzrosła o 55%, osiągając wartość 134 mln euro. Wartość importu makuchów sojowych wzrosła o 30%, do poziomu 659 mln euro. Ponadto wzrosła wartość importu alkoholu etylowego (*nieskażonego*) o 28%, wyrobów piekarniczych i cukierniczych o 21%, wody (*w tym wody mineralnej i gazowanej*) o 19%, zaś karmy dla zwierząt o 12%.

Natomiast spadła m.in. wartość importu żywych świń o 29%, mięsa wieprzowego o 19%, tytoniu nieprzetworzonego o 9% oraz bananów o 9%.

■ SALDO

Saldo w obrotach artykułami rolno-spożywczymi było dodatnie

i w okresie I–VII 2021 r. osiągnęło poziom **6817 mln euro**. Oznaczało to wzrost o około 8,1% w porównaniu z tym samym okresem 2020 r. (+6309 mln euro).

Zagęszczony sok jabłkowy to polski hit eksportowy

Saldo w obrotach z państwami UE również było dodatnie i wyniosło **5380 mln euro**, zaś w porównaniu do 2020 r. był to wzrost o 8,6%, wówczas wartość ta była na poziomie +4953 mln euro.

Najwyższe, dodatnie saldo uzyskała Polska w obrotach z Niemcami (+2176 mln euro), Wielką Brytanią (+1389 mln euro), Francją (+677 mln euro), Republiką Czeską (+449 mln euro) i Włochami (+427 mln euro).

Natomiast zdecydowanie większy import od eksportu, a tym samym ujemne saldo odnotowano m.in. w handlu z Norwegią (-457 mln euro), Argentyną (-400 mln euro), Brazylią (-335 mln euro), Hiszpanią (-253 mln euro) oraz Danią (-105 mln euro).

Departament Rynków Rolnych MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcia: Bit24-, Foodandcook-, julijadmi-,
Justyna Kaminska-, arippszczyna-,
Grinchh.Stock.adobe.com, Fotolia

Polskie pieczywo cukiernicze (herbatniki, wafle) znane jest na wszystkich kontynentach

spadek wartości importu z tego państwa o 18%, do 521 mln euro. Ponadto mniejsze zakupy filetów rybnych (*gł. mintaja*) oraz tytoniu nieprzetworzonego na rynku chińskim spowodowały spadek wartości importu z tego państwa o 12%.

Pod względem wartości najważniejszymi towarami sprowadzonymi do Polski w okresie I–VII 2021 r. były: karma dla zwierząt, mięso wieprzowe, makuchy sojowe, ryby świeże, czekolada i wyroby zawierające kakao, filety rybne, tytoń nieprzetworzony, kawa, wyroby piekarnicze i cukiernicze (*m.in. wafle i herbatniki*), żywe świnie, owoce cytrusowe oraz sery i twarogi. W znaczących ilościach

Działania na rzecz poprawy pozycji rolnika i transparentności w łańcuchu dostaw

Struktura krajowego rynku rolno-żywnościowego, w tym różnica w skali działalności między rozdrobnionym sektorem rolnym a silnie skoncentrowanymi ogniwami przetwórstwa i handlu sprzyja występowaniu w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych nieprawidłowości w relacjach handlowych pomiędzy poszczególnymi podmiotami. W relacjach handlowych w ramach łańcucha dostaw żywności najslabszą pozycję mają producenci rolni. Często duże podmioty, ze względu na swoją pozycję i siłę negocjacyjną, narzucają rolnikom jednostronnie niekorzystne warunki współpracy. Nieuczciwe praktyki godzą w pozycję rolników, przetwórców oraz zaburzają konkurencję na jednolitym rynku, a tym samym hamują rozwój rolnictwa. Polska była jednym z pierwszych państw UE wprowadzających kompleksowe rozwiązania legislacyjne, mające na celu wzmocnienie pozycji producentów rolnych względem firm handlowych i przetwórczych oraz poprawę relacji w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych, poprzez:

- przyjęcie w grudniu 2016 r. ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi;
- wprowadzenie w 2015 r. ustawy o organizacji rynków rolnych, obowiązku zawarcia pisemnej umowy pomiędzy producentem produktów rolnych a pierwszym nabywcą.

Istotną jest również poprawa przejrzystości rynków rolnych.

■ Eliminacja nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych

Krajowe przepisy w zakresie przeciwdziałania nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej zostały przyjęte zanim rozpoczęto prace dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. 12 lipca 2017 r. weszła w życie ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. W ustawie określono zasady przeciwdziałania, w celu ochrony interesu publicznego, praktykom polegającym na nieuczciwym wykorzystywaniu przewagi kontraktowej przez nabywców produktów rolnych lub spożywczych, lub dostawców tych produktów. Przepisy ww. regulacji mają zastosowanie do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych zawieranych między nabywcami tych produktów a ich dostawcami. Ustawa zakazuje nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy.

W ustawie wskazano, że organem właściwym w sprawach praktyk polegających na nieuczciwym wykorzystywaniu przewagi

kontraktowej jest Prezes UOKiK. Zadania wynikające z ustawy są realizowane przez Prezesa UOKiK z wykorzystaniem przepisów ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie stosowanych procedur postępowania.

Zawiadomienie dotyczące stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową może zgłosić Prezesowi UOKiK każdy, kto podejrzewa stosowanie takich praktyk wobec siebie. Postępowanie w sprawach praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową Prezes wszczyna z urzędu, co daje ochronę przed identyfikacją zgłaszającego zawiadomienie.

Ustawa przyznaje Prezesowi UOKiK kompetencje do wydawania decyzji, w tym decyzji zobowiązującej. Nałożenie na przedsiębiorcę zobowiązania ma zmierzać do zakończenia naruszenia lub usunięcia negatywnych skutków praktyki, co z uwagi na brak wymogu udowodnienia stosowania zakazanych praktyk powinno nastąpić w krótkim czasie. Zgodnie z zapisami ustawy Prezes UOKiK może nałożyć na dostawcę lub nabywcę produktów rolnych lub spożywczych, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 3% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli choćby nieumyślnie dopuścił się on naruszenia zakazu nieuczciwego wykorzystania przewagi kontraktowej. Określono również kary za utrudnianie prowadzenia

Wprowadzenie konieczności zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych ma służyć unikaniu nieuczciwych praktyk handlowych oraz poprawić funkcjonowanie rynku w relacjach producent rolny–nabywca

postępowania oraz niewykonywanie decyzji nakładającej karę.

W celu poprawy relacji w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych UOKiK w ostatnich trzech latach podjął ponad 100 interwencji w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej. Większość z nich zakończyła się szybką zmianą warunków dostaw produktów rolnych i spożywczych, w tym w szczególności skróceniem terminów zapłaty.

Aktualnie trwają prace nad wdrożeniem do polskiego porządku prawnego dyrektywy 2019/633.

Ze względu na fakt, że implementacja przepisów znacznie zmienia zakres stosowanej dotychczas ustawy (obowiązującej od lipca 2017 r.), opracowany został projekt nowej ustawy o tym samym tytule. Projektowane przepisy wykraczają poza minimalny zakres ochrony wynikający z dyrektywy. W projekcie wprowadzono zapisy umożliwiające prowadzenie postępowania przez Prezesa UOKiK nie tylko w przypadku wystąpienia praktyk zakazanych wskazanych w dyrektywie, ale

również w przypadkach, gdy wykorzystywanie przez nabywcę lub dostawcę przewagi kontraktowej jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo narusza taki interes. Nowa ustawa ma obowiązywać od 1 listopada br.

■ Upowszechnienie trwałych powiązań producentów rolnych z przetwórcami i handlowcami

Nawiązanie trwałych związków z odbiorcami (zakładami przetwórczymi) w formie umów kontraktacji czy umów na dostawy jest jednym ze sposobów na poprawę pozycji rynkowej producentów rolnych, promowanym m.in. wymogami ustawowymi a także wymogami względem podmiotów korzystających ze wsparcia publicznego w ramach WPR.

Od 2015 r. ustawą z 11 marca 2004 r. o *organizacji niektórych rynków rolnych* (Dz.U. z 2018 r. poz. 945 z późn. zm.) został wprowadzony obowiązek zawarcia pisemnej umowy pomiędzy producentem produktów rolnych a pierwszym

nabywcą i dotyczy sektorów produktów rolnych: zboża, buraka cukrowego, mleka surowego, chmielu, lnu i konopi, owoców i warzyw, tytoniu, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, baraniny i koziny, jaj, mięsa drobiowego.

Umowa musi spełniać określone warunki, tj. musi być sporządzana przed dostawą, w formie pisemnej oraz zawierać następujące elementy:

- cenę do zapłaty za dostawę, która jest niezmienna i określona w umowie lub jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych;
- ilość i jakość odnośnych produktów, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, wraz z terminem takich dostaw;
- okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy;

- szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności;
- ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych;
- przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

Jednym z warunków zawarcia umowy, zgodnie z art. 148 ust. 4 oraz 168 ust. 6 rozporządzenia nr 1308/2013, jest to, że wszystkie elementy umów na dostawę produktów rolnych zawieranych przez producentów z przetwórcami lub dystrybutorami są swobodnie negocjowane pomiędzy stronami.

Wprowadzenie konieczności zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych z założenia ma służyć unikaniu nieuczciwych praktyk handlowych, a także poprawie transmisji cen oraz ma na celu poprawę funkcjonowania rynku produktów rolnych w relacjach producent rolny – nabywca.

Kontrole realizacji obowiązujących przepisów w zakresie obowiązku zawarcia pisemnych umów na dostawę produktów rolnych przeprowadzane są przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W przypadku niespełnienia warunków, jakie musi spełniać umowa, wymierzane są kary pieniężne.

Za nabywanie produktów rolnych na podstawie wadliwej umowy KOWR może nałożyć karę od 1% do 5% zapłaty oraz 10% zapłaty za nabywanie produktów rolnych bez zawartej umowy.

Wszelkie nieprawidłowości przy podpisywaniu i realizacji umów na dostawę produktów rolnych należy zgłaszać do UOKiK lub KOWR (nawet anonimowo), aby te podmioty mogły podjąć działania eliminujące niewłaściwe zachowania wobec dostawcy/rolnika.

■ Poprawa przejrzystości rynków rolnych

Poprawa przejrzystości rynków rolnych jest przedmiotem toczącej

już od wielu lat dyskusji na forach Unii Europejskiej. Wynikiem tych dyskusji było przyjęcie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/1746 z 1 października 2019 r. zmieniającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2017/1185 ustanawiającego zasady stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 i (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do przekazywanych Komisji powiadomień o informacjach i dokumentach (Dz. Urz. UE L 268 z 22.10.2019, str. 6).

Nowe, rozszerzone przepisy dotyczące zbierania danych rynkowych (gł. cen produktów rolno-spożywczych), zawarte w powyższym rozporządzeniu wykonawczym Komisji Europejskiej, weszły w życie 1 stycznia 2021 r. Państwa członkowskie zostały zobowiązane do podjęcia niezbędnych działań umożliwiających ich realizację.

W Polsce za realizację tego zadania jest odpowiedzialne Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które prowadzi badania rynkowe w ramach działającego już od blisko 20 lat, Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej. Zbierane informacje, głównie dotyczące cen, są prezentowane w tygodniowych lub miesięcznych biuletynach informacyjnych zamieszczanych na stronie internetowej Ministerstwa. Dostosowując się do wymogu rozszerzenia zakresu zbieranych danych rynkowych zostały przygotowane nowe przepisy krajowe dotyczące zbierania danych rynkowych, które weszły w życie 22 kwietnia 2021 r. (Dz.U. 2021 poz. 589).

W myśl tych przepisów nastąpi rozszerzenie dotychczasowego zakresu zbieranych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej danych rynkowych o ceny sprzedaży: elementów mięsa

wieprzowego, mięsa mielonego, preparatu mleczno-tłuszczowego, oleju rzepakowego surowego. Monitorowane będą również ceny zakupu: roślin wysokobiałkowych (m.in. soi, łubinu, grochu, bobu i bobiku), ziarna ekologicznego (pszenicy, żyta), mleka ekologicznego oraz cukru – przez podmioty przetwórcze. Zasadniczą zmianą jest włączenie do badań rynkowych podmiotów handlu detalicznego, które będą zobowiązane do raportowania ceny zakupu wybranych produktów (m.in. jabłek, pomidorów, mięsa mielonego, cukru, elementów mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego, jaj spożywczych, masła, serów, mąki).

Efektom wprowadzonych zmian będzie zwiększenie dostępu do szerszego zakresu informacji o cenach produktów rolno-żywnościowych na poszczególnych etapach łańcucha żywnościowego. Wzmocni to przejrzystość rynku. Zebrane i udostępnione dane posłużą do lepszej analizy sytuacji rynkowej i będą stanowiły podstawę do podejmowania decyzji biznesowych przez podmioty sektora rolno-spożywczego.

Elementem zwiększania przejrzystości rynku rolno-spożywczego jest także stworzenie nowego systemu informatycznego, działającego na potrzeby Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, w oparciu o środki PT PROW 2014-2020. W ramach tego systemu oprócz nowoczesnego modułu dla dostawców danych, jak i ekspertów w MRiRW, zostanie opracowany również moduł umożliwiający bezpośredni dostęp do zgromadzonych danych wszystkim zainteresowanym odbiorcom, również w formie umożliwiającej korzystanie z urządzeń mobilnych.

Departament Rynków Rolnych MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcie: Goodluz.Stock.adobe.com

Wielkopolski ODR laureatem Polskiej Nagrody Inteligentnego Rozwoju

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu został laureatem Polskiej Nagrody Inteligentnego Rozwoju w kategorii „Innowacyjna digitalizacja i udostępnianie danych”. Nagroda została przyznana za realizację ogólnopolskiego projektu eDWIN, realizowanego przez publiczne doradztwo rolnicze we współpracy z nauką. Przedstawiciele WODR odebrali nagrodę na uroczystej gali podczas VI Forum Inteligentnego Rozwoju w Toruniu.

– *Jesteśmy szczęśliwi, że kapituła doceniła znaczenie projektu eDWIN w zakresie wdrażania innowacji oraz digitalizacji w rolnictwie. To dla nas duże wyróżnienie, które daje nam jeszcze większą motywację do dalszej pracy. Jednocześnie bardzo dziękuję całemu zespołowi i wszystkim partnerom, którzy są zaangażowani w projekt eDWIN* – powiedział Maciej Zacharczuk, koordynator projektu eDWIN z Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu (WODR), odbierając nagrodę. To właśnie WODR był pomysłodawcą i liderem nagrodzonego projektu, któremu patronuje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przedstawiciele WODR otrzymali nagrodę z rąk Jacka Czecha, dyrektora ds. rozwoju w Krajowej Izbie Gospodarczej. Uroczysta gala odbyła się 28 września br. podczas VI Forum Inteligentnego Rozwoju w Toruniu. Na gali obecna była również Małgorzata Jarosińska-Jedynak, sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. – *Gratuluje, że podejmiecie Państwo wyzwanie oraz trud*

związany z pracą nad projektami. Życzę dalszego rozwoju i jeszcze więcej innowacyjnych projektów – mówiła wiceminister.

Forum Inteligentnego Rozwoju to spotkanie naukowo-technologiczne, poświęcone upowszechnianiu nowatorskich badań naukowych i innowacyjnych technologii. Oprócz otrzymanej nagrody przedstawiciele WODR mieli okazję zaprezentować projekt eDWIN podczas panelu konferencyjnego oraz promować go na osobnym stoisku poświęconym projektowi. Projekt cieszył się dużym zainteresowaniem ze strony uczestników Forum, którzy z zainteresowaniem dopytywali o szczegóły.

Przyznanie Polskiej Nagrody Inteligentnego Rozwoju dla projektu eDWIN pokazuje, że nowoczesne rozwiązania technologiczne w rolnictwie nie są abstrakcją lub wizją przyszłości, lecz czymś, co dzieje się już teraz, na naszych oczach. Rolnictwo, podobnie, jak inne sektory gospodarki, powinno coraz szerzej korzystać z nowoczesnych technologii i możliwości, jakie daje

cyfryzacja. Polskie publiczne doradztwo rolnicze wychodzi naprzeciw tym oczekiwaniom, inicjując i wdrażając cyfrowe narzędzia oraz zachęcając rolników, by odważnie wykorzystywali nowoczesne rozwiązania. Opracowanie i udostępnienie usług cyfrowych, z których będą mogli korzystać rolnicy po zakończeniu eDWIN-a, jest najważniejszą dotychczasową inicjatywą jednostek doradztwa rolniczego w tym zakresie.

■ Czym jest projekt eDWIN?

W projekcie uczestniczy aż 19 partnerów. Są to wszystkie wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego w Polsce, Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy i Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

Celem projektu „Internetowa Platforma Doradztwa i Wspomagania Decyzji w Integrowanej Ochronie Roślin” (tak brzmi pełna nazwa projektu eDWIN) jest stworzenie krajowego systemu informatycznego na rzecz ochrony roślin, co

będzie miało pozytywny wpływ na jakość produkowanej w Polsce żywności. W czerwcu 2022 r. na rynku pojawią się cztery elektroniczne usługi, które będzie można realizować dzięki nowej platformie i aplikacji, opracowanych w ramach projektu eDWIN.

- **Wirtualne gospodarstwo**

Pierwsza z usług – „Wirtualne gospodarstwo” – będzie miała kilka zastosowań. Jednym z nich będzie wspomaganie decyzji rolników czy, kiedy i w jakiej ilości stosować środki do ochrony upraw. Dzięki temu usługa przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska i żywności nadmiernie stosowanymi środkami do zwalczania chorób i szkodników.

Wprowadzona do systemu uprawa będzie monitorowana. Dlatego, w przypadku wystąpienia zagrożenia zniszczenia uprawy przez chorobę lub szkodnika, system będzie o tym informować. Oprócz tego rolnicy będą mieli do dyspozycji wirtualną kartę pola, która umożliwi ewidencjonowanie pracy oraz układanie e-planów ochrony roślin.

Co ważne, „Wirtualne gospodarstwo” zapewni rolnikom możliwość zadania doradcy pytania czy wystosowania prośby o weryfikację zaobserwowanych zagrożeń. Każdy użytkownik będzie posiadał przypisanego do konta doradcę. Ponadto w ramach aplikacji rolnicy będą także otrzymywali aktualne raporty agrometeorologiczne. Informacje, które rolnik będzie otrzymywał poprzez „Wirtualne gospodarstwo” będą pomocne także w podejmowaniu decyzji, czy i jakie środki ochrony roślin stosować.

- **Śledzenie pochodzenia produktów**

Drugą e-usługą, dostępną w ramach projektu eDWIN, będzie „Śledzenie pochodzenia produktów”. Jest ona skierowana do

Kierownik projektu eDWIN Maciej Zacharczuk odebrał nagrodę z rąk Jacka Czecha, dyrektora ds. rozwoju w Krajowej Izbie Gospodarczej

producentów rolnych, ale także konsumentów, czyli w praktyce każdego z nas. Dzięki tej usłudze producenci będą mogli wprowadzić do rejestru dane o pochodzeniu danego produktu, w tym warunkach i historii jego uprawy. Z kolei konsumenci będą mogli zapoznać się z tymi informacjami.

- **Raportowanie zagrożeń**

Trzecia usługa to „Raportowanie zagrożeń”, która będzie przeznaczona dla instytucji publicznych odpowiedzialnych za nadzór lub realizację ochrony roślin, samorządów oraz instytucji naukowych. Dzięki tej usłudze możliwe będzie generowanie raportów z systemu monitoringu zagrożeń chorobami i szkodnikami w rolnictwie czy ogrodnictwie.

- **Udostępnianie danych meteorologicznych**

Ostatnią usługą dostępną w ramach projektu eDWIN będzie „Udostępnianie danych meteorologicznych”. Użytkownicy tej usługi otrzymają dostęp do aktualnych oraz archiwalnych danych meteorologicznych pochodzących z sieci stacji agrometeorologicznych. To z kolei pozwoli na prowadzenie analiz umożliwiających identyfikację cyklicznie powtarzających się zdarzeń, wysyłanie ostrzeżeń pogodowych czy określanie klęsk żywiołowych.

W tym celu w całej Polsce budowana jest sieć stacji meteorologicznych (łącznie będzie ich prawie 600). Dane ze stacji przetwarzane będą także przez modele, które

pozwołą na przygotowanie sprecyzowanego pod daną uprawę komentarza agrometeorologicznego, dzięki któremu rolnik będzie mógł podjąć decyzję np. o terminie wysiewu konkretnej rośliny.

Według Macieja Zacharczuka stacje meteorologiczne będą odgrywały niezwykle istotną rolę w całym projekcie. To one będą zbierały niezbędne dane dotyczące warunków atmosferycznych, dzięki czemu rolnicy będą mogli otrzymywać bardzo przydatne informacje w ich pracy.

■ Korzyści, które dostrzegają rolnicy

Korzyści oraz możliwości projektu eDWIN już teraz zauważają rolnicy, którzy uczestniczą w jego testach. Jednym z nich jest rolnik z wielkopolskiego Tarnówka, który prowadzi rodzinne gospodarstwo już od kilkunastu lat. Zajmuje się przede wszystkim hodowlą trzody chlewnej oraz produkcją ziemniaka przemysłowego. Oprócz tego uprawia także rośliny przeznaczone na paszę dla świń.

– *Moje pola są dość mocno rozproszone na terenie powiatu, a do tego znajdują się zarówno na terenach podmokłych, jak i suchych, o dość niskiej bonitacji gleb. System eDWIN pomaga mi w obserwacji ich wszystkich. Mam dosyć dużą paletę zbóż w gospodarstwie i nie byłbym w stanie precyzyjnie określić, jakie choroby i w którym momencie występują na danym polu. Dzięki systemowi eDWIN oraz doradcom Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego otrzymuję informację, że powinienem skupić się na danej uprawie, gdyż np. pojawia się tam jakaś choroba, o której jeszcze nawet nie wiedziałem* – wyjaśnia rolnik uczestniczący w testach systemu. Jednocześnie podkreśla, jak istotną rolę odgrywają stacje meteorologiczne:

– *Pomagają mi na kilka sposobów. Mam dostępną historię opadów, dzięki czemu przy produkcji ziemniaków mogę wywnioskować, kiedy potrzebny jest zabieg na alternariozę czy zarazę ziemniaka. Bardzo przydatne jest też to, że dane są nie tylko z jednej, ale z kilku stacji. Dzięki temu mogę zobaczyć, w którym momencie i z której strony może przyjąć mocniejszy opad deszczu lub wiatr. To z kolei mocno warunkuje wykonywanie zabiegów agrotechnicznych, w szczególności wysiew nawozów oraz ochronę herbicydową czy fungicydową zboża.*

Wspomina również, że zdarzały się już sytuacje, w których dzięki odczytom ze stacji meteorologicznych zmieniał swoje plany.

– *Jedna ze stacji wskazywała, że zbliżają się opady oraz wzmacnia się silny wiatr. Z tego powodu wstrzymałem planowany zabieg fungicydowy. Gdybym go wykonał, to preparat zostałby sflukany lub wywiany na sąsiednie pola. Dzięki wykorzystaniu danych ze stacji, w praktyce ochroniłem pokaźną kwotę pieniędzy, bo w ciągu kilkunastu minut burza pojawiła się także u mnie.*

Dodaje również, że rolnictwo powinno korzystać z nowych technologii i rozwiązań, po to, aby konkurować z gospodarką światową i europejską. Coraz większa cyfryzacja jest nieunikniona, a łączenie starych metod z nowoczesnością jest warunkiem osiągnięcia większych plonów, o jeszcze lepszej jakości.

■ Innowacje w doradztwie rolniczym: eDWIN i co dalej?

Wszystko zaczęło się w czerwcu 2019 r., kiedy to przedstawiciele Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu podpisali umowę z Centrum Projektów Polska Cyfrowa. Projekt eDWIN jest pierwszym projektem z zakresu rolnictwa, finansowanym w ramach programu Polska Cyfrowa. Całkowita wartość projektu wynosi prawie

21 mln zł, z czego ze środków europejskich pochodzi 17,7 mln zł, zaś resztę stanowią środki z budżetu państwa.

Realizacja projektu zakończy się w połowie 2022 r. Do tego czasu system zostanie przygotowany do wdrożenia. W drugiej połowie przyszłego roku rolnicy będą mogli już korzystać z usług oferowanych poprzez platformę i współpracować za jej pośrednictwem ze swoimi doradcami z ośrodków doradztwa rolniczego.

Ale cyfrowe wsparcie rolników w integrowanej ochronie roślin to dopiero początek. Doświadczenia i wyniki projektu eDWIN zostaną wykorzystane w rozwoju szerszego zakresu usług dla rolników w ramach znacznie szerszego projektu: Zintegrowanej Platformy Doradczej, zgłoszonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi do Krajowego Planu Odbudowy. System informatyczny Zintegrowanej Platformy Doradczej będzie oparty od strony technologicznej o platformę doradcą dla rolnictwa, stworzoną w ramach projektu eDWIN. Natomiast od strony oferty doradczej, realizacja kolejnego projektu w oparciu o rezultaty eDWINA pozwoli na rozwinięcie dodatkowych usług wspomagających rolników w prowadzeniu gospodarstw, jak również umożliwi wykorzystanie wyników innych projektów (takich jak AGROBANK). Będzie też, co niezmiernie istotne, następnym krokiem w kierunku stworzenia nowoczesnego systemu teleinformatycznego, usprawniającego proces transferu wiedzy i innowacji do rolnictwa.

Departament Strategii i Rozwoju
MRiRW
tel. 22 623 21 20
Wielkopolski Ośrodek Doradztwa
Rolniczego

Zdjęcie: Norbert Kowalski (WODR)

Lokalne Partnerstwa ds. Wody

W obliczu postępujących zmian klimatycznych rolnictwo staje przed nowymi wyzwaniami. Prognozuje się, iż problemy związane z suszą i dostępem do wody, w szczególności do czystej wody, będą się nasilać. Nawalne opady deszczu i związane z tym powodzie będą coraz częstszym zjawiskiem. Dlatego działania związane z racjonalną gospodarką wodą na obszarach wiejskich są koniecznością i wymagają zaangażowania nie tylko administracji rządowej, ale także wszystkich użytkowników wód, których decyzje w bezpośredni sposób wpływają na jakość i ilość zasobów wodnych.

Biorąc pod uwagę skalę problemu, minister rolnictwa i rozwoju wsi w 2020 r. powierzył Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego zadanie dotyczące zainicjowania prac nad utworzeniem Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW). Głównym celem tej inicjatywy jest zwiększenie roli lokalnych społeczności w rozwiązywaniu problemów dotyczących planowania inwestycji i zarządzania wodą na obszarach wiejskich. Istota LPW polega na zainicjowaniu i zacieśnieniu współpracy pomiędzy lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rolnictwa. Zdecydowano, iż każde partnerstwo swoim zasięgiem obejmować będzie obszar powiatu, jako struktury zajmującej wystarczająco duże obszary geograficzne do podejmowania działań strategicznych.

W tym celu Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego wyznaczyły koordynatorów oraz doradców ds. wody, którzy odpowiadali

za utworzenie pilotażowych partnerstw na terenie swojego województwa. W każdym z województw zorganizowano spotkania inicjujące aktywność LPW. W wyniku działań powstało 18 pilotażowych Lokalnych Partnerstw ds. Wody. Zakładano powstanie po jednym partnerstwie w każdym województwie, wyjątek stanowiły jednak województwa kujawsko-pomorskie oraz małopolskie, gdzie utworzono po dwa pilotażowe partnerstwa. Do współpracy zapraszano zarówno podmioty realizujące i odpowiedzialne za zadania w zakresie gospodarowania wodą, jak i osoby czy organizacje zainteresowane efektywną gospodarką wodną, czyli m.in. rolników, spółki wodne, władze samorządowe, przedstawiciele regionalnych jednostek Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP) oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ), a także ekspertów działających w obszarze hydrologii czy hydrotechniki. Opracowano końcowe raporty diagnostyczne dla każdego z powiatów objętego pilotażem, na bazie których CDR w Brwinowie utworzyło zbiorczy raport końcowy. Raporty zawierały m.in. charakterystykę zasobów wodnych na obszarze powiatu objętego pilotażem, funkcjonowanie spółek wodnych, diagnozę potrzeb inwestycyjnych dotyczących gospodarki wodnej, pojemności wodnej gleb, stan infrastruktury wodnej, potrzeby inwestycyjne, analizę problemów i propozycje ich rozwiązania, informacje o zapotrzebowaniu na usługi doradcze, opis proponowanych przyszłych działań oraz rekomendacje dla MRiRW.

W bieżącym roku planowane jest powołanie kolejnych 100 partnerstw. Prace w tym kierunku

trwają. Kolejne partnerstwa w dalszym ciągu będą zawiązywać się z czynnym udziałem Ośrodków Doradztwa Rolniczego. Prace koordynatorów obejmują organizowanie cyklicznych spotkań, na których omawiane są zadania związane z zakładaniem lokalnych partnerstw oraz rozwiązywane bieżące problemy. W toku prac ustalono, iż lokalne partnerstwo powinno działać na zasadzie dobrowolnego, nieformalnego zrzeszenia podmiotów i/lub osób, które są zainteresowane lub zaangażowane w gospodarowanie wodą na danym obszarze. Forma prawna funkcjonowania LPW jest dowolna i zależna od potrzeb.

Uruchomiono także stronę internetową, stanowiącą podstronę do strony głównej CDR (www.cdr.gov.pl) pt. *Woda w rolnictwie*, na której zamieszczane są najważniejsze informacje dla doradców ds. wody oraz doradców, koordynatorów ds. LPW, a także znajduje się sieć nowo tworzonych LPW z podziałem na poszczególne województwa. Docelowo planuje się powołanie LPW w każdym powiecie w kraju.

■ Cel i działania LPW

Głównym celem funkcjonowania Lokalnych Partnerstw Wodnych jest poprawa gospodarki wodnej. Odbywać ma się to poprzez realizację następujących zadań:

- diagnozę sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich;
- wypracowanie wspólnych rozwiązań na rzecz poprawy szeroko pojętej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- dostarczanie organom centralnym, w tym MRiRW, informacji o konkretnych potrzebach

inwestycyjnych oraz zbieranie aktualnych informacji w zakresie zarządzania wodą w rolnictwie;

- wspieranie PGW WP, samorządów, lokalnych inwestorów w planowaniu, przygotowaniu i realizacji inwestycji wodnych i właściwym zarządzaniu wodą w rolnictwie.

Zakłada się, że Lokalne Partnerstwa Wodne będą stanowić platformą współpracy w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. Sprawnie działające LPW mogą identyfikować problemy i podejmować inicjatywy prawne w zakresie niezbędnych zmian – zgłaszać je do ministra właściwego ds. gospodarki wodnej – które mogą stanowić podstawę do wprowadzenia nowych rozwiązań, w szczególności w zakresie funkcjonowania spółek wodnych czy utrzymania urządzeń melioracji wodnych.

LPW mają również odgrywać rolę doradczą w zakresie realizacji inwestycji dotyczących retencji wodnej na obszarach wiejskich (m.in. wskazywać priorytetowe inwestycje wodne, które powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności w danym powiecie). Mają

zainicjować opracowanie Planów rozwoju gospodarki wodą na obszarach wiejskich, które będą zawierały listy inwestycji i lokalnych działań do podjęcia w latach 2022–2030 w danym powiecie. Listy te mogą być pomocne przy realizacji programów wsparcia z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) czy Krajowego Planu Odbudowy (KPO) oraz innych dostępnych źródeł finansowych w zakresie gospodarki wodą. Plany rozwoju gospodarki wodą na obszarach wiejskich na lata 2022–2030 to podstawowe dokumenty, które powinny zostać wypracowane w ramach LPW i stanowić podstawę do długoterminowych działań.

LPW mogą również prowadzić działania informacyjne na swoim terenie, zapraszać ekspertów, wymieniać się doświadczeniami, korzystać z doświadczeń innych partnerstw.

Beneficjentem końcowym działania będą rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich, którzy korzystają z zasobów wodnych na danym terenie.

Źródłem finansowania działań związanych z LPW ma być projekt

B.3.3.1. pn. „Inwestycje w zwiększenie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich” wchodzący w skład Krajowego Planu Odbudowy, związany z obszarem finansowania dotyczącym funkcjonowania Lokalnych Partnerstw ds. Wody. Beneficjentem środków będą Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Krajowy Plan Odbudowy czeka na zatwierdzenie przez Komisję Europejską.

Woda jest dobrem o znaczeniu strategicznym. Od jej dostępności i stanu będzie zależała jakość życia przyszłych pokoleń. Idea Lokalnych Partnerstw ds. Wody wychodzi naprzeciw potrzebom wszystkich użytkowników wód na obszarach wiejskich; poprzez aktywny udział w pracach LPW można mieć realny wpływ na decyzje związane z zarządzaniem zasobami wodnymi na danym terenie. Warto więc zaangażować się w działania na rzecz racjonalnej gospodarki wodnej.

Departament Klimatu i Środowiska

MRiRW

tel. 22 623 21 51

Zdjęcie: Fotolia

Idea Lokalnych Partnerstw ds. Wody wychodzi naprzeciw potrzebom wszystkich użytkowników wód na obszarach wiejskich

Modernizacja gospodarstw jakiej nie było

Tegoroczny nabór wniosków o wsparcie finansowe na *Modernizację gospodarstw rolnych* był wyjątkowy. Po raz pierwszy w tym samym terminie rolnicy mogli ubiegać się o pomoc we wszystkich pięciu obszarach popularnego działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. I wielu z tej możliwości skorzystało.

Nabór rozpoczął się 21 czerwca 2021 r. i trwał trzy miesiące – do 20 września, po przedłużeniu terminu (o co wnioskowali rolnicy i organizacje branżowe). W tym czasie można było wystąpić o wsparcie w ramach pięciu obszarów pomocy realizowanych w ramach *Modernizacji gospodarstw rolnych*. A były to: rozwój produkcji psiań (obszar A); rozwój produkcji mleka krowiego (obszar B); rozwój produkcji bydła mięsnego (obszar C); inwestycje związane z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem

W tegorocznym naborze wniosków o wsparcie finansowe na *Modernizację gospodarstw rolnych* rolnicy mogli ubiegać się o pomoc na: rozwój produkcji psiań (obszar A)...

... rozwój produkcji mleka krowiego (obszar B), rozwój produkcji bydła mięsnego (obszar C), inwestycje związane z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu (obszar D)...

wartości dodanej produktu (obszar D) i nawadnianie w gospodarstwie. W przypadku tegorocznego naboru na inwestycje w obszary A, B, C i D można było złożyć tylko jeden wniosek. Natomiast o wsparcie na nawadnianie rolnicy mogli ubiegać się również, gdy starali się o środki na inwestycje w hodowlę zwierząt lub związane z racjonalizacją produkcji.

Pomoc na *Modernizację gospodarstw rolnych* we wszystkich obszarach jest, co do zasady, przyznawana w postaci dofinansowania wydatków przeznaczonych na realizację danej inwestycji. Standardowo wynosi 50% poniesionych kosztów kwalifikowanych. W przypadku gdy o wsparcie ubiega się młody rolnik lub gdy robi to wspólnie kilku

... i nawadnianie w gospodarstwie

rolników, poziom dofinansowania jest wyższy i wynosi 60%.

Według danych na 28 września do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wpłynęło ponad 11,2 tys. wniosków na kwotę ponad 2,2 mld zł. Zdecydowanie

największą popularnością wśród ubiegających się o wsparcie cieszyły się inwestycje z obszaru D (inwestycje związane z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem

skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu). W czółówce regionów zainteresowanych modernizowaniem gospodarstw znalazły się – Mazowsze, Wielkopolska, Lubelszczyzna i Podlasie. W związku z tym, że dokumenty do placówek Agencji mogły być wysyłane również drogą pocztową oraz ze względu na trwający proces rejestracji wniosków na ostateczne dane trzeba jeszcze poczekać.

W ramach realizowanych w poprzednich latach naborów o wsparcie na *Modernizację gospodarstw rolnych* z PROW na lata 2014–2020 złożono łącznie ponad 75,5 tys. wniosków. Dla ponad 39 tys. z nich przyznano dofinansowanie na łączną kwotę ponad 7,4 mld zł.

Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Fotolia, Romaset.Stock.adobe.com

300 tys. zł na odtworzenie potencjału gospodarstwa

Rolnicy, którzy ponieśli w swoich gospodarstwach straty spowodowane klęskami żywiołowymi bądź wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń, mogą do 31 grudnia 2021 r. składać w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o wsparcie finansowe z PROW 2014-2020.

■ Kto może ubiegać się o wsparcie

O pomoc w ramach działania *Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej* mogą ubiegać się rolnicy, którzy ponieśli szkody spowodowane przez co najmniej jedną z następujących klęsk żywiołowych: powódź, deszcz nawalny, suszę, przymroz-

ki wiosenne, ujemne skutki przezimowania, osunięcie się ziemi, lawinę, grad, huragan, uderzenie pioruna.

Ponadto o wsparcie mogą wnioskować rolnicy, którym powiatowy lekarz weterynarii nakazał, w drodze decyzji, zabicie świń lub zniszczenie zwłok świń w celu zwalczania ASF.

W przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych wsparcie może być przyznane m.in. na odtworzenie sadów...

■ Wysokość strat uprawniająca do złożenia wniosku

Rekompensaty są dostępne dla tych, którzy ponieśli straty w roku, w którym jest składany wniosek o przyznanie pomocy lub w co najmniej jednym z dwóch lat poprzednich.

Wysokość szkód w uprawach rolnych, zwierzętach gospodarskich czy rybach uprawiających do

starania się o pomoc musi wynieść co najmniej 30% średniej rocznej produkcji rolnej w gospodarstwie z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiła szkoda, albo z trzech lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym miała ona miejsce, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej produkcji w gospodarstwie oraz straty te muszą dotyczyć składnika

... oraz zakup nowych maszyn lub urządzeń rolniczych

gospodarstwa, którego odtworzenie wymaga poniesienia kosztów kwalifikujących się do objęcia wsparciem.

Wysokość poniesionych strat, jakie powstały w gospodarstwie, określa komisja powołana przez wojewodę.

Natomiast w przypadku wystąpienia ognisk afrykańskiego pomoru świń o pomoc mogą ubiegać się rolnicy, którym powiatowy lekarz weterynarii nakazał zabicie świń lub zniszczenie ich zwłok w celu zwalczania ASF, a w dniu wydania tej decyzji zwierzęta te stanowiły co najmniej 30% świń będących w posiadaniu tego gospodarza.

■ Wysokość pomocy, jaką można otrzymać

Maksymalna kwota wsparcia, jaką może otrzymać rolnik w całym okresie realizacji PROW 2014-2020, wynosi do 300 tys. zł, z tym że nie może przekroczyć ona poziomu 80% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych, jeżeli zniszczony składnik gospodarstwa był ubezpieczony, wówczas wysokość pomocy pomniejsza się o kwotę odszkodowania uzyskanego z tytułu jego ubezpieczenia. Ponadto, jeżeli rolnik nie zawarł umowy obowiązkowego ubezpieczenia upraw, a będzie ubiegał się o pomoc na odtworzenie plantacji chmielu, sadów, plantacji krzewów owocowych gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat, wówczas kwotę pomocy na odtworzenie tego składnika pomniejsza się o połowę.

■ Na co można przeznaczyć rekompensatę

W przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych wsparcie może być przyznane na inwestycje odtwarzające zniszczone składniki gospodarstwa, np. na odtworzenie plantacji wieloletnich, sadów, odbudowę

zniszczonych budynków czy zakup nowych maszyn lub urządzeń rolniczych.

Z kolei rolnik, którego gospodarstwo zostało uszkodzone w wyniku afrykańskiego pomoru świń, może otrzymać rekompensatę na inwestycje niezwiązane z produkcją świń.

■ Gdzie złożyć wniosek

Wnioski przyjmują oddziały regionalne ARiMR. Można je składać osobiście, także korzystając z wrzutni, drogą elektroniczną za pośrednictwem skrzynki podawczej ePUAP lub rejestrowaną przesyłką nadaną w placówce Poczty Polskiej. Dokumenty można

również złożyć za pośrednictwem biur powiatowych działających na terenie właściwego oddziału regionalnego.

Biuro Prasowe ARiMR

tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: fotolia, Damian-, VeremeeV_1980.Stock.adobe.com,

Pieniądze z PROW na zapobieganie klęskom żywiotowym

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oferuje pomoc rolnikom, którzy chcą zabezpieczyć swoje gospodarstwa przed afrykańskim pomorem świń, a także spółkom wodnym chcącym zainwestować w urządzenia chroniące gospodarstwa przed powodzią. Do 26 listopada 2021 r. można składać wnioski o wsparcie *Inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej*.

Ta propozycja pomocy, finansowana z PROW na lata 2014–2020, skierowana jest do dwóch grup odbiorców.

Pierwszą stanowią rolnicy, którzy zajmują się chowem lub hodowlą nie mniej niż 50 świń bądź zrealizowali zobowiązania rolno-środowiskowe w ramach wariantu 7.4 – zachowanie lokalnych ras świń i chcą przeprowadzić inwestycje chroniące ich gospodarstwa przed rozprzestrzenieniem się wirusa afrykańskiego pomoru świń. Pomoc w wysokości do 100 tys. zł mogą otrzymać m.in. na utworzenie lub zmodernizowanie niecki dezynfekcyjnej, wyposażenie gospodarstwa w urządzenie do dezynfekcji czy budowę lub przebudowę magazynu do przechowywania słomy dla świń, zakup silosu na paszę gotową do bezpośredniego spożycia przez świnie

i wykonanie robót związanych z jego posadowieniem (zwrot do 80 proc. kosztów kwalifikowanych zrealizowanej inwestycji), a także wykonanie ogrodzenia. W tym przypadku zwrotowi podlega do 80 proc. kosztów określonych według standardowych stawek jednostkowych, które wynoszą:

- 230 zł – koszt wykonania metra bieżącego ogrodzenia;
- 2100 zł – koszt wykonania bramy;
- 710 zł – koszt wykonania furtki.

Drugą grupę tworzą spółki wodne lub ich związki, w których większość stanowią rolnicy posiadający grunty rolne lub w których więcej niż połowa zmeliorowanych gruntów rolnych objętych działalnością spółki jest w posiadaniu rolników. Ta grupa beneficjentów może otrzymać maksymalnie 1 mln zł na zakup maszyn i urządzeń zapobiegających zniszczeniu

gospodarstw przez podtopienie czy powódź, np. koparek, ciągników, rębaków do drewna, kos spalinowych, odmularek, przyczep. Także w tym przypadku limit dofinansowania wynosi 80% kosztów kwalifikowanych zrealizowanej inwestycji.

Co ważne, spółki i związki spółek, które chciałyby ubiegać się o dofinansowanie następujących kosztów robót dotyczących urządzeń wodnych: przebudowy lub remontu rowu melioracyjnego; budowy, przebudowy lub remontu progów, zastawki, przepustu ze spiętrzeniem; prac na sieciach drenarskich będą mogły się ubiegać o wsparcie w tym zakresie dopiero w kolejnym naborze.

Wnioski o przyznanie pomocy przyjmują od 28 września 2021 r. oddziały regionalne ARiMR. Dokumenty można dostarczać do

Do 26 listopada 2021 r. można składać wnioski o wsparcie *Inwestycji zapobiegających zniszczeniu potencjału produkcji rolnej*. Pomoc w wysokości do 100 tys. zł mogą otrzymać m.in. rolnicy, którzy zajmują się chowem lub hodowlą nie mniej niż 50 świń. Pieniądże można przeznaczyć np. na budowę lub przebudowę magazynu do przechowywania słomy dla świń oraz na zakup silosu na paszę gotową do bezpośredniego spożycia przez świnię i wykonanie robót związanych z jego posadowieniem

placówek Agencji osobiście lub przez upoważnioną osobę, lub elektronicznie – za pośrednictwem skrzynki podawczej ePUAP, lub przesyłką rejestrowaną nadaną w placówce Poczty Polskiej.

Dotychczas ARiMR przeprowadziła 6 naborów wniosków o pomoc na *Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej*. Wsparcie zostało dotychczas przyznane nieco ponad 4,7 tys. beneficjentów, a jego kwota wynosi na razie blisko 291 mln zł (na inwestycje chroniące przed ASF przyznano pomoc 4,5 tys. rolników w wysokości około 211,5 mln zł, pozostałe środki to wsparcie dla spółek wodnych lub ich związków).

Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Zsolt Biczó-, Roel.Stock.adobe.com

Pomoc finansową otrzymać mogą również spółki wodne lub ich związki, w których większość stanowią rolnicy posiadający grunty rolne lub w których więcej niż połowa zmeliorowanych gruntów rolnych objętych działalnością spółki jest w posiadaniu rolników. Do tej grupy beneficjentów może trafić maksymalnie 1 mln zł na zakup maszyn i urządzeń zapobiegających zniszczeniu gospodarstw przez podtopienie czy powódź, np. koparek, ciągników, rębaków do drewna

Atrakcyjna oferta gruntów nierolnych

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, oprócz nieruchomości rolnych, ma bardzo atrakcyjną ofertę gruntów nierolnych, które wykorzystywane są głównie jako tereny pod inwestycje. W I półroczu 2021 r. sprzedał 646,5 ha.

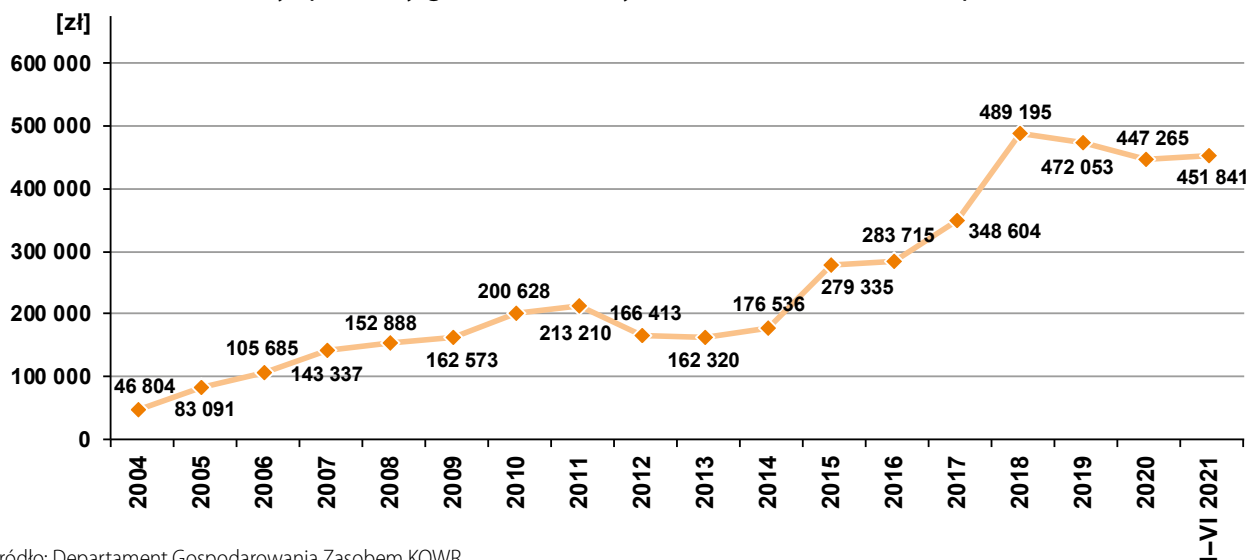
Od czterech lat Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa odnotowuje rokrocznie sprzedaż nieruchomości nierolnych na zbliżonym poziomie od 600 do 800 ha. Roczne kwoty ze sprzedaży terenów inwestycyjnych

to ok. 250–400 mln zł. W I półroczu 2021 r. KOWR sprzedał 646,5 ha gruntów nierolnych za kwotę 292,1 mln zł. W tym celu zawarł 1141 transakcji. Średnia cena sprzedaży 1 ha gruntów nierolnych wyniosła 451,8 tys. zł.

Najwięcej gruntów nierolnych w I półroczu 2021 r. sprzedano w OT w Olsztynie – 152 ha, w OT w Gorzowie – 114 ha, w OT w Opolu – 93 ha i w OT w Pruszczu Gdańskim – 66 ha (razem 425 ha – 66% sprzedanych gruntów nierolnych ogółem).

Wśród nabywców gruntów nierolnych w tym okresie przeważały osoby fizyczne, które stanowiły ponad 83% nabywców ogółem.

Średnie ceny sprzedaży gruntów nierolnych (zł/ha) w latach 2004 – I półroczu 2021

Źródło: Departament Gospodarowania Zasobem KOWR

Podstawowym trybem sprzedaży nieruchomości nierolnych jest przetarg nieograniczony. Przetargi organizowane są w 17 Oddziałach Terenowych KOWR. W przetargach mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłaciły wadium i stawiły się we właściwym miejscu.

Część wchodzi w skład dynamicznie rozwijających się aglomeracji i ośrodków przemysłowych, takich jak: Warszawa, Wrocław, Poznań, Katowice. Tereny inwestycyjne, bo takie przeznaczenie otrzymują najczęściej nieruchomości nierolne oferowane przez KOWR, położone są w bezpo-

preferencyjnych warunkach, takich jak ulgi podatkowe i zwolnienia. Umożliwia to rozwój ekonomiczny w różnych regionach kraju. Obecnie w Polsce mamy 14 Specjalnych Stref Ekonomicznych, których obszar wynosi ok. 25 tys. ha. W dziewięciu z nich KOWR posiada swoje grunty. Do najbardziej znanych można zaliczyć: Wałbrzyską SSE, SSE Mielecką i Tarnobrzeską – zlokalizowane wzdłuż autostrady A4 oraz na niektórych odcinkach drogi szybkiego ruchu S-19, a także SSE zarządzane przez Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o.

Każdego roku wzrasta liczba nabywców działek inwestycyjnych. Z oferty KOWR skorzystały już takie światowe koncerny jak: Michelin, Ikea, McDonald's, Electrolux, Jerónimo Martins, Toyota, Mercedes-Benz, Viessmann, Cersanit czy Zalando.

Wszelkie informacje dotyczące ofert i przetargów w tym harmono-

Atutami nieruchomości nierolnych oferowanych przez KOWR są przede wszystkim znakomita komunikacja i duża powierzchnia, na której mogą powstać parki technologiczne i przemysłowe, centra handlowe, składy magazynowe...

Istnieje możliwość nabycia nieruchomości inwestycyjnej od KOWR przy rozłożeniu płatności na raty. Ma to miejsce wyłącznie przy sprzedaży w kolejnym przetargu, jeżeli poprzedzający przetarg nie został rozstrzygnięty. W takim przypadku cenę sprzedaży można rozłożyć tylko na roczne raty, wysokość pierwszej wpłaty nie może być niższa niż 50%, a okres spłaty całej należności nie dłuższy niż pięć lat. Inne warunki rozłożenia ceny sprzedaży na raty, podyktowane specyfiką sprzedawanej nieruchomości, są możliwe po uzyskaniu zgody Dyrektora Generalnego KOWR.

Atutami nieruchomości nierolnych oferowanych przez KOWR są przede wszystkim znakomita komunikacja i duża powierzchnia, na której mogą powstać inwestycje typu „greenfield”, parki technologiczne i przemysłowe, centra biznesowe, handlowe, logistyczne, składy magazynowe, nowoczesne budownictwo mieszkaniowe.

... oraz nowoczesne budownictwo mieszkaniowe

średnim sąsiedztwie lub w bliskiej odległości od strategicznych węzłów komunikacyjnych i transportowych – istniejących lub budowanych autostrad i lotnisk.

Wiele terenów inwestycyjnych położonych jest w Specjalnych Strefach Ekonomicznych. Podmioty inwestujące w SSE mogą prowadzić działalność gospodarczą na

gramy i ogłoszenia można uzyskać na portalu internetowym KOWR (www.kowr.gov.pl) oraz w siedzibie właściwego Oddziału Terenowego KOWR.

**Departament Gospodarowania
Zasobem KOWR
tel. 22 376 76 23**

Zdjęcia: archiwum KOWR, Fotolia

XVIII Ogólnokrajowy Konkurs Bezpieczne Gospodarstwo Rolne rozstrzygnięty

29 września br. w Narodowym Instytucie Kultury i Dziedzictwa Wsi w Warszawie odbył się finał Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne. Konkurs, organizowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego od 2003 r., ma na celu promocję zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym oraz rozpowszechnianie informacji dotyczących zapobiegania wypadkom przy pracy rolnej i rolniczym chorobom zawodowym.

Najbezpieczniejszym gospodarstwem w kraju w 2021 r. zostało gospodarstwo Małgorzaty i Marka Borkowskich z województwa warmińsko-mazurskiego. Laureaci otrzymali nagrodę Prezesa KRUS – ciągnik rolniczy URSUS C-380 K o mocy 55 KW.

– *Z wielką radością uczestniczę w dzisiejszym uroczystym finale tego konkursu. Jak wiemy zawód rolnika to jeden z najbardziej niebezpiecznych zawodów na świecie i dlatego tak ważne jest zapobieganie wszelkim zagrożeniom pracy w gospodarstwie rolnym. Służy temu wiele inicjatyw podejmowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Konkurs Bezpieczne Gospodarstwo Rolne, z uwagi na swoją kilkunastoletnią tradycję oraz ogólnokrajowy zasięg ma w tych działaniach szczególną rolę – powiedział minister rolnictwa podczas gali wręczenia nagród laureatom.*

Prezes Kasy Aleksandra Hadzik podziękowała prezydentowi RP Andrzejowi Dudzie za sprawowanie Patronatu Honorowego nad konkursem w roku trzydziestolecia powołania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, ministrowi rolnictwa i rozwoju wsi za współpracę ministerstwa w przeprowadzeniu

konkursu oraz wszystkim współorganizatorom, patronom i fundatorom nagród.

– *Największe gratulacje i wyrazy uznania należą się jednak wszystkim rolnikom biorącym udział*

zasad ochrony życia i zdrowia w swoich gospodarstwach rolnych, a także za wysiłek włożony w przygotowanie gospodarstw do udziału w Konkursie. Z ogromną satysfakcją obserwuję wśród

Państwo Małgorzata i Marek Borkowscy, laureaci I miejsca w XVIII Ogólnokrajowym Konkursie BGR. Gospodarstwo rolne Państwa Borkowskich znajduje się w powiecie piskim (woj. warmińsko-mazurskie). Rolnicy uprawiają 70 ha gruntów, głównie na potrzeby paszowe 200 szt. bydła, z czego ok. 120 to krowy mleczne

w XVIII Ogólnokrajowym Konkursie Bezpieczne Gospodarstwo Rolne. Dziękuję Państwu za poddanie się profesjonalnej ocenie komisji konkursowych oraz za efektywne i nierzadko nowatorskie wdrażanie

mieszkańców obszarów wiejskich rosnącą świadomość potrzeby przestrzegania zasad bezpieczeństwa w rolniczej pracy. Rolnicy wiedzą, że o bezpieczeństwo można i trzeba zadbać samemu, a efekty

takich działań przynoszą wymierne rezultaty w zwiększaniu komfortu oraz bezpieczeństwa pracy na roli. Wszystkim uhonorowanym, ale też tym, którzy podjęli konkursowe wyzwanie, dziękuję za okazane zaufanie, a przede wszystkim za stworzenie takiego miejsca do życia i pracy, które jest bezpieczne i przyjazne jego mieszkańcom. Laureaci wszystkich edycji konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne stanowią wzór dla rolniczych gospodarstw w naszym kraju – powiedziała Prezes KRUS.

W XVIII Ogólnokrajowym Konkursie Bezpieczne Gospodarstwo Rolne udział wzięło 906 gospodarstw indywidualnych. We wszystkich dotychczasowych edycjach uczestniczyło w nim już ponad 21 tys. gospodarstw. W tym roku większość z nich stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni do 50 ha, o mieszanym profilu produkcji i produkcji roślinnej.

Komisje konkursowe na wszystkich etapach konkursu sprawdzały:

- organizację obejścia i podwórza gospodarstwa;
- ład i porządek w obrębie podwórza, zabudowań i stanowisk pracy;
- stan techniczny budynków inwentarskich i gospodarczych;

- stan techniczny maszyn, urządzeń i narzędzi znajdujących się w gospodarstwie rolnym;
- warunki obsługi i bytowania zwierząt gospodarskich;
- wyposażenie w środki ochrony osobistej i urządzenia wspomagające;
- sposób przechowywania środków ochrony roślin i innych substancji niebezpiecznych;
- estetykę gospodarstw oraz organizację miejsca wypoczynku;
- zastosowane rozwiązania organizacyjne, technologiczne i techniczne wpływające na bezpieczeństwo osób pracujących i przebywających w gospodarstwie rolnym.

W ocenie Komisji wszystkie finałowe gospodarstwa rolne prezentowały wysoki poziom bezpieczeństwa, wyróżniały je ład i porządek w obejściu, dobrze zaplanowane oraz utrzymane i oświetlone ciągi komunikacyjne, bardzo dobry stan techniczny stosowanych maszyn i urządzeń, środowiska naturalnego.

■ Laureaci XVIII Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

– I miejsce: Małgorzata i Marek Borkowscy z woj. warmińsko-mazurskiego;

– II miejsce: Marcin Wasiniewski z woj. kujawsko-pomorskiego;
– III miejsce ex aequo: Anna i Tomasz Dudkowie z woj. małopolskiego oraz Wioletta i Janusz Mrozowie z woj. śląskiego.

Pozostali laureaci:

– Paulina i Paweł Kasperscy z woj. dolnośląskiego;
– Zbigniew Capała z woj. lubelskiego;
– Artur Koncik z woj. lubuskiego;
– Beata i Sławomir Witkowsky z woj. łódzkiego;
– Hanna i Tadeusz Walczakowie z woj. mazowieckiego;
– Małgorzata i Krzysztof Sarniccy z woj. opolskiego;
– Agnieszka i Tomasz Dumowie z woj. podkarpackiego;
– Ewa i Robert Truchelowie z woj. podlaskiego;
– Mariola i Andrzej Lisowie z woj. pomorskiego;
– Dorota i Michał Zielińscy z woj. świętokrzyskiego;
– Anna i Krystian Jakóbczakowie z woj. wielkopolskiego;
– Agnieszka i Mirosław Ignaszakowie z woj. zachodniopomorskiego.

**Biurowo Komunikacji i Współpracy
Międzynarodowej KRUS
tel. 22 592 66 42**

Zdjęcie: archiwum KRUS

Biuletyn informacyjny nr 10/2021 (236). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książyk przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Wojciech Adamczyk, Dorota Białczak, Joanna Czapla, Nina Dobrzyńska, Joanna Gierulska, Monika Grążka, Waldemar Guba, Robert Jakubik, Agnieszka Kłódkowska-Cieślakiewicz, Lidia Kostańska, Magdalena Maciejewska, Teresa O'Neill, Paweł Wojcieszak, Magdalena Zasępa, Elwira Zdrodowska.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I stronie okładki oraz stronach 1–3:** ZoomTeam-, karlJ.Stock.adobe.com.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. 22 623 11 75, 22 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publikacje>; <http://www.arimr.gov.pl/web/arimr/biuletyn-informacyjny>
ISSN 1233-9784. Podpisano do druku: 3 listopada 2021 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zapol Sobczyk Spółka Jawna, al. Piastów 42, 71-062 Szczecin.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych, opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć itp.

**KRAJOWY
PLAN ODBUDOWY**

Odporność i konkurencyjność gospodarki

Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

Zielona, inteligentna mobilność

Zielona energia i zmniejszenie energochłonności

Transformacja cyfrowa

**Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłosił do projektu KPO
ponad 30 rodzajów programów lub dużych inwestycji
związanych z odbudową sektora rolno-spożywczego
oraz wzmocnieniem rozwoju obszarów wiejskich.**

#SZCZEPIMYSIĘ

Szczepienia przeciw COVID-19

Szczepionka to najbardziej skuteczna metoda, która chroni przed zakażeniem. Dzięki szczepieniom na świecie udało się całkowicie wyeliminować lub znacząco ograniczyć wiele śmiertelnych chorób.

Rolniku! Sprawdź, jak zaszczepić się przeciw COVID-19 i dlaczego warto to zrobić!

DLACZEGO WARTO SIĘ ZASZCZEPIĆ?

- Bo uchronisz się przed COVID-19.
- Bo uratujesz komuś życie.
- Pomożesz zwalczyć pandemię.
- Bo możesz – szczepionki są bezpłatne, dobrowolne i skuteczne.
- Bo szczepionki są bezpieczne – badane m.in. przez ekspertów z całej Unii Europejskiej.
- Zyskasz spokój – Ty i Twoi bliscy będą bezpieczni.
- Bo dzięki temu szybciej wrócimy do normalności.

Co zrobić, żeby się ZASZCZEPIĆ?

1. Zarejestruj się na bezpłatne szczepienie.

Możesz to zrobić przez całodobową infolinię 989, przez e-Rejestrację na pacjent.gov.pl, w wybranym punkcie szczepień lub przez SMS na numer 664 908 556.

2. Przejdź kwalifikację. Dla Twojego bezpieczeństwa zostaniesz zbadany przez lekarza.

3. Zaszczep się. Skorzystaj ze szczepienia i obserwuj stan swojego zdrowia.

4. Przyjmij drugą dawkę. Wszystkich informacji udzieli Ci Twój punkt szczepień.

Znajdź punkt szczepień w Twojej okolicy na GOV.PL/SZCZEPIMYSIE

JAK DZIAŁA SZCZEPIONKA?

Szczepionka wyzwała w organizmie człowieka naturalną produkcję przeciwciał. Stymuluje także nasze komórki odpornościowe tak, aby chroniły nas przed zakażeniem COVID-19.

DLACZEGO JEST BEZPIECZNA?

Szczepionka przeciw COVID-19 powstała zgodnie ze wszystkimi najwyższymi standardami bezpieczeństwa. W badania nad nią zaangażowali się wybitni naukowcy z całego świata.

Dzięki tak dużemu, globalnemu wysiłkowi otrzymaliśmy bezpieczną i skuteczną broń w walce z pandemią.

Szukasz sprawdzonych informacji?

Wejdź na gov.pl/szczepimysie lub zadzwoń na bezpłatną infolinię 989.